

בנק הפועלים

דוח על הסיכונים -

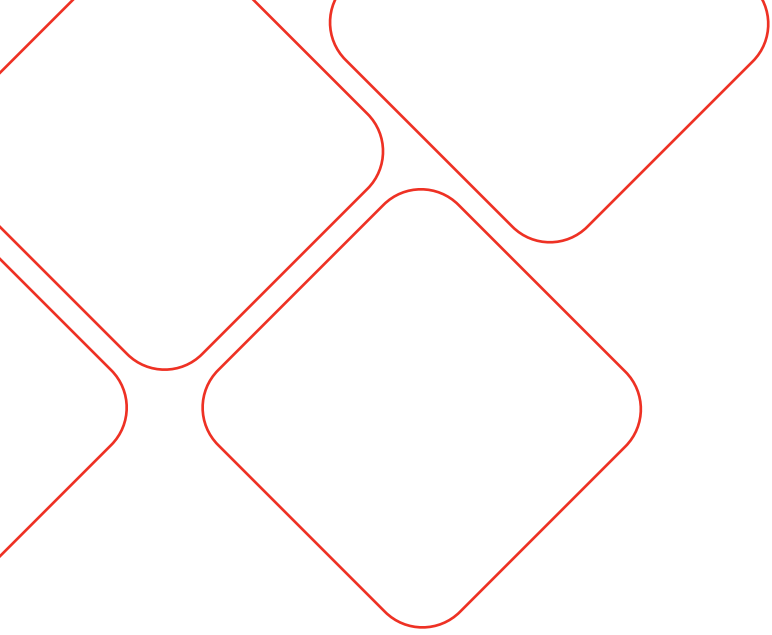
גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים

ליום 31 במרץ 2023

Q1

דוח מונגש

תוכן העניינים

42	ה. סיכוני אשראי של צד נגדי	8	א. מבוא
45	ו. סיכון שוק	8	א.1. מידע צופה פני עתיד
45	ו.1. סיכון שוק בתיק למסחר	8	א.2. הצהרה על הגילוי
47	ו.2. סיכון ריבית בתיק הבנקאי		
49	ו.3. סיכון מניות ומרווחי אשראי - סיכון השקעה	9	ב. יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקללים
49	ז. סיכון נזילות	9	ב.1. יחסים פיקוחיים עיקריים
57	ח. סיכון תפעולי	10	ב.2. הערכת הסיכונים וניהולם
58	ט. סיכון ציות	11	ב.3. סיכונים מובילים ומתפתחים
58	י. סיכון משפטי	12	ב.4. הפסקת פרסום ריביות הליבור
59	יא. סיכון מוניטין	13	ב.5. סקירת נכסי סיכון משוקללים
59	יב. סיכון רגולציה	14	ג. הון ומינוף
59	יג. סיכון כלכלי	14	ג.1. הרכב ההון
59	יד. סיכון אסטרטגי	15	ג.2. הלימות ההון
59	טו. סיכון סביבתי	18	ג.3. יחס מינוף
60	טז. סיכון מודל	20	ד. סיכון אשראי
		21	ד.1. איכות האשראי של חשיפות האשראי
		24	ד.2. חשיפות לסיכוני אשראי
		29	ד.3. מידע נוסף על חשיפות לסיכוני אשראי
		37	ד.4. הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית

רשימת הטבלאות

יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקללים

- 9 לוח ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים
- 13 לוח ב-2: סקירת נכסי סיכון משוקללים

הון ומינוף

- 14 לוח ג-1: הרכב ההון הפיקוחי
- 18 לוח ג-2: השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
- 19 לוח ג-3: גילוי על יחס מינוף

סיכון אשראי

- 21 לוח ד-1: מדדי סיכון אשראי
- 23 לוח ד-2: איכות האשראי של חשיפות אשראי
- 24 לוח ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל
- 28 לוח ד-4: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
- 29 לוח ד-5: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים
- 30 לוח ד-6: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן
- 31 לוח ד-7: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה
- 34 לוח ד-8: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק
- 35 לוח ד-9: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
- 35 לוח ד-10: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק - שיעור מסך הביצועים החדשים
- 36 לוח ד-11: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל
- 37 לוח ד-12: חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
- 38 לוח ד-13: טבלת הפחתת סיכון אשראי
- 39 לוח ד-14: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון

סיכונים אשראי של צד נגדי

- 42 לוח ה-1: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי לפי גישה פיקוחית
- 42 לוח ה-2: הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי
- 43 לוח ה-3: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון
- 44 לוח ה-4: הרכב הביטחון - בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי

סיכון שוק

- 46 לוח ו-1: אומדני הסיכון של הפעילות למסחר (VaR)
- 46 לוח ו-2: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ולשינויים במדד המחירים לצרכן
- 46 לוח ו-3: סיכון שוק על-פי הגישה הסטנדרטית
- 47 לוח ו-4: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
- 48 לוח ו-5: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
- 48 לוח ו-6: רגישות הערך הכלכלי של הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)
- 49 לוח ו-7: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

סיכון נזילות

- 50 לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו
- 54 לוח ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו
- 57 לוח ז-3: פירוט נכסים נזילים לפי רמות כנדרש בהוראות באזל

דוח על הסיכונים

אנו מתכבדים להגיש לכם את הדוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 במרץ 2023. המידע המפורט בדוח זה כנדרש בהוראות הדיווח של בנק ישראל, כולל דרישות גילוי שפורסמו על-ידי ועדת באזל ודרישות גילוי על סיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על-ידי הפורום ליציבות פיננסית (FSF) ודרישות גילוי שפורסמו על-ידי צוות משימה שהוקם על-ידי המוסד ליציבות פיננסית (FSB) לשיפור הגילוי על סיכונים בתאגידים בנקאיים.

פרסום זה של הדוח על הסיכונים הינו במסגרת הדיווח הכספי של בנק הפועלים בע"מ וכולל מידע בנושאי ניהול הסיכונים וההון. יש לעיין בדוח זה ביחד עם הדוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022 ועם תמצית הדוחות הכספיים ליום 31 במרץ 2023.

מירב בן שושן כהן

משנה למנכ"ל, מנהלת הסיכונים הראשית

דב קוטלר

המנהל הכללי

ראובן קרופיק

יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 21 במאי 2023

א. מבוא

א.1. מידע צופה פני עתיד

מרביתו של המידע המפורט בדוח זה, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתממשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד הבינוי והשיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

א.2. הצהרה על הגילוי

על פי הנחיות בנק ישראל, ההצהרות על הגילוי בדוח הכספי התקופתי של הבנק, תקפות גם לדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים. במסגרת הדיונים בדוחות הכספיים של הבנק, אישר דירקטוריון הבנק את פרסום הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 במרץ 2023.

ב. יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקללים
ב.1. יחסים פיקוחיים עיקריים
 לוח ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים

על בסיס מאוחד, ליום					
31 במרץ 2022	30 ביוני 2022	30 בספטמבר 2022	31 בדצמבר 2022	31 במרץ 2023	
במיליוני ש"ח					
הון זמין					
43,494	44,446	45,262	46,745	48,241	הון עצמי רוברד 1
43,026	43,996	44,830	46,330	47,935	הון עצמי רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
43,494	44,446	45,262	46,745	48,241	הון רוברד 1
43,026	43,996	44,830	46,330	47,935	הון רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
56,231	57,619	58,514	61,094	61,704	הון כולל
55,771	57,218	58,103	60,704	61,408	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
נכסי סיכון משוקללים					
389,452	398,865	407,914	415,577	424,532	סך-הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
390,060	402,830	409,587	417,603	425,346	סך-הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA), לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
יחסי הלימות הון, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים					
11.17%	11.14%	11.10%	11.25%	11.36%	יחס הון עצמי רוברד 1
11.03%	10.92%	10.95%	11.09%	11.27%	יחס הון עצמי רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
11.17%	11.14%	11.10%	11.25%	11.36%	יחס הון רוברד 1
11.03%	10.92%	10.95%	11.09%	11.27%	יחס הון רוברד 1, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
14.44%	14.45%	14.34%	14.70%	14.53%	יחס הון כולל
14.30%	14.20%	14.19%	14.54%	14.44%	יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
10.23%	10.23%	10.23%	10.23%	10.23%	יחס הון עצמי רוברד 1 הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
0.94%	0.91%	0.87%	1.02%	1.13%	יחס הון עצמי רוברד 1 זמין, מעבר לנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
יחסי המינוף, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים					
710,706	720,777	732,928	737,115	738,726	סך החשיפות
710,949	721,069	733,152	737,330	738,885	סך החשיפות, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾
6.12%	6.17%	6.18%	6.34%	6.53%	יחס המינוף
6.05%	6.10%	6.11%	6.28%	6.49%	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר ⁽¹⁾

(1) לפני השפעת התאמות בגין תכניות ההתייעלות, לפני השפעת התאמות בגין הפסדי אשראי צפויים ולפני השפעת התאמות בגין הלוואות בסיכון מוגבר לרכישת קרקע.
 (2) לרבות דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה.

לוח ב-1: טבלת יחסים פיקוחיים עיקריים (המשך)

ממוצע לשלושת החודשים שהסתיימו ביום				
31 במרץ 2022	30 ביוני 2022	30 בספטמבר 2022	31 בדצמבר 2022	31 במרץ 2023
יחס כיסוי נזילות, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים				
202,455	195,054	189,487	179,514	173,662
165,269	154,857	150,828	147,712	136,279
123%	126%	126%	122%	127%
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה				
סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו				
יחס כיסוי נזילות (באחוזים)				
על בסיס מאוחד, ליום				
31 במרץ 2022	30 ביוני 2022	30 בספטמבר 2022	31 בדצמבר 2022	31 במרץ 2023
יחס מימון יציב נטו, לפי הוראות הפיקוח על הבנקים				
394,746	403,331	397,965	412,150	410,435
294,609	305,916	312,819	316,321	323,578
134%	132%	127%	130%	127%
סך-הכל מימון יציב זמין				
סך-הכל מימון יציב נדרש				
יחס מימון יציב נטו (באחוזים)				

2.2. הערכת הסיכונים וניהולם

הבנק מבצע בדיקה מקיפה להערכת הסיכונים להם הוא חשוף ובחינת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי, סיכון ציות וסיכון מודל. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי, וסיכון סביבתי (לרבות סיכון אקלים). אסטרטגיית ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק נועדה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה כולה, תוך זיהוי וכימות הסיכונים, הגדרת אחריות על הסיכונים (Risk Ownership) ומקסום התועלת העסקית בהתייחס לעלות במונחי סיכון, על-ידי כל גורם אחראי בכל הרמות של הארגון. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע במתודולוגיה אחידה ובראיה כוללת תוך התאמה לדרישות הרגולטוריות, במטרה לתמוך בנטילת סיכונים באופן מושכל, על מנת להשיא את רווחיות הקבוצה ברמת סיכון התואמת את תיאבון הסיכון.

2.2.א. מבנה וארגון מערך ניהול הסיכונים

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. החברות הבנות מונחות לנהל את הסיכונים על בסיס האסטרטגיה והמדיניות הקבוצתית, תוך ביצוע התאמות בהתאם לנסיבות, ודיווח עליהן לחברה האם. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המשותפת על-ידי דירקטוריון של כל חברה. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. הפיקוח על הבנקים קבע בהוראות ניהול בנקאי תקין הנחיות הקשורות לנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את דרישות הפיקוח בניהול הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמדידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים.

מנהלת הסיכונים הראשית (CRO) וחברת הנהלה האחראית על החטיבה לניהול סיכונים הינה הגברת מ. בן שושן כהן.

הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם.

חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכונים האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית מר א. פורמן, והממונה על החטיבה הקמעונאית גברת ד. רביב. חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכונים השוק, ההשקעה והנזילות הינו מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מר י. ענתבי.

הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי עורכת-דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית.

הסיכון הטכנולוגי, ובכללו סיכון הסייבר, מנוהל על-ידי הגב' א. בן זאב מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

לפרטים והרחבה בדבר ממשל ניהול הסיכונים לרבות תפיסת הבקרה, הגורמים האחראים, ועדות דירקטוריון וצוותי הנהלה בזיקה לניהול סיכונים ראה

[הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022.](#)

ב.3. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד לציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה בהמשכו של דוח זה.

הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- סביבת המאקרו:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. התכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המאקרו תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון.

הבנק מעריך כי שילוב של גורמים כלכליים ופוליטיים מגבירים בעת הזו את הסיכונים הכלכליים אליהם חשוף הבנק. האינפלציה בעולם החלה אמנם לרדת, אך היא עודנה גבוהה ורחוקה מיעדי האינפלציה של הבנקים המרכזיים, ומדיניות הבנקים המרכזיים היא מרסנת. עליות הריבית בעולם הביאו להתאמה במחירי הנכסים הפיננסיים והריאליים, וההערכה הרווחת כעת בשווקים היא שהצמיחה העולמית תאט במידה ניכרת ברבעונים הקרובים. המלחמה באוקראינה נמשכת ומהווה אף היא סיכון מתמשך, אם כי ההשלכות על הכלכלה האירופית עד כה היו מתונות מההערכות המוקדמות. לעליית הריביות של הבנקים המרכזיים בארץ ובארצות-הברית פוטנציאל תרומה חיובית לתוצאות פעילות הבנק, יחד עם זאת, סביבת ריבית גבוהה ממושכת כמו גם העלאות ריבית אגרסיביות יותר, בשילוב ירידה בהכנסות ממיסים ועלייה בגירעון התקציבי, עלולות בין היתר להעלות את הסיכונים למיתון, להוביל לשינוי במחירי נכסים (לרבות פיננסיים ונדל"ן), להביא לצמצום הנזילות במשק, להשפיע על מצבם של לקוחות הבנק, ובהתאם להיות בעלי השפעה שלילית על תוצאות הפעילות של הבנק ורווחיו.

העלייה המהירה בריביות, שמלווה גם בעליית סיכונים אשראי בענפים כמו נדל"ן, הביאה לפגיעה בשווי הנוכחי של נכסים בעלי מח"מ ארוך ובעיקר של תיקי אגרות-החוב, לשחיקת מרווח פיננסי של בנקים שהחזיקו נכסים כאלו בהיקף משמעותי ולפגיעה מהותית במספר בנקים אזוריים בארצות-הברית. בנק SVB (Silicon Valley Bank) לדוגמה, צבר הפסדים כבדים בשווי תיק אגרות-החוב, ופיקדונות החלו לצאת מהבנק בקצב מוגבר. הבנק נמכר בחסות הרגולטור האמריקני תוך הפעלת ביטוח פיקדונות מלא. סיגניצ'ר ופירסט רפובליק חדלו אף הם מלפעול. בנוסף, קרדיט סוויס (Credit Suisse) השוויצרי מוזג ל-UBS תוך מחיקת אחת משכבות החוב על רקע חולשה בבקורות הפנימיות, הפסדים ואובדן נזילות. בנקים מרכזיים התערבו בנעשה בשווקים על מנת למנוע משבר נזילות, והחשש ממשבר בענף הבנקאות בעולם עלה. ככל שההתערבות לא תהיה יעילה ו/או רמות הנזילות בעולם יפגעו בצורה משמעותית, עלולה להיות לאירועים אלו השפעה על יכולת העמדת האשראי של הבנקים בעולם ובהתאם השפעה שלילית על הכלכלה. לקריסת הבנקים שאירעו עד כה אין השפעה שלילית מהותית על בנק הפועלים.

מהלך של קידום חקיקה שעניינה יישום שינויים במערכת המשפט על-ידי הממשלה הביא לגל נרחב של מחאה ציבורית וחברתית שנמשך עד עתה. הליך החקיקה הושהה ומתנהל עתה משא ומתן בין הקואליציה למפלגות באופוזיציה בניסיון להגיע להסכמות. חברת דירוג האשראי מודיס' הפחיתה את תחזית דירוג החוב של מדינת ישראל מחיובית לציבה, אך הותירה את הדירוג עצמו ברמה של A1. מודיס' תלתה את הפחתת התחזית בקידום החקיקה לשינויים במערכת המשפט, מבלי להגיע להסכמה רחבה לצעדים אלה. חברת דירוג האשראי S&P הותירה את דירוג האשראי של ישראל ברמה של AA- עם אופק יציב, זאת בהתבסס על הערכתה שבתרחיש המרכזי תושג פשרה שתפחית את המתוחות החברתית. בהתאם, ככל שיקודם המהלך החקיקתי בהיעדר הסכמה רחבה, עלולות להיות לו השפעות שליליות על המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו. בשלב זה קשה להעריך מה יהיו תוצאות הדיונים ועתיד החקיקה.

על רקע אי הוודאות במשק, הסיכונים בכלכלה העולמית וההאטה בחלק מהמדינות והסקטורים בעולם, בדגש על ענף ההיי-טק, חלה התכווצות בפעילות בחלק מענפי המשק, ובעיקר ביצוא של תעשיות הטכנולוגיה ובהשקעות חדשות בחברות טכנולוגיה, וכן האטה בצריכה הפרטית וירידה ברכישת דירות. מגמות אלו עלולות להוביל להאטה בקצב מתן האשראי ולעלייה בסיכונים האשראי אליהם חשוף הבנק.

לפרטים ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית בדוח הדירקטוריון וההנהלה וסעיף בינו ונדל"ן](#) בפרק סיכון האשראי להלן.

- סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים מביאים להפניית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקורות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי בקרה אלו מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצינית בתור הגנה היקפית. יצוין כי מעבר עובדים לעבודה מרחוק, מעבר למחשוב ענן ודיגיטיזציה מוגברת בפעילות הבנק ובכללה גידול בעבודה מרחוק מול לקוחות, במקביל לגידול באיומים ובניסיונות תקיפה על הבנק ועל לקוחותיו מעצימים את הסיכון. הבנק פועל במטרה לצמצם את הסיכון.

- **הסביבה הרגולטורית בארץ ובחו"ל:** לרפורמות רגולטוריות בינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובחו"ל. בישראל גובשו בשנים האחרונות מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר הגברת התחרות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום, אשר חלקן עוסק בהתערבות ישירה במחירים ובריביות במערכת הבנקאית. היוזמות והמגמות הרגולטוריות עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית ובכלל זה על הבנק. בשלב זה מוקדם להעריך את ההשפעות של שינויים אלה על הבנק. כמו-כן, ייתכן כי השפעות אלו לא יהיו מיידיות, אלא השפעות איטיות ומתמשכות לאורך זמן, שתגדנה מתהליכי השינוי ההדרגתי בסביבת הבנק (לקוחותיו, שחקנים בשוק וכדומה), לצד היערכות הדרגתית של הבנק להתאמות הדרושות בפעילותו.
- **סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות מצד חברות ביג-טק (אפל, גוגל, אמזון ועוד), חברות פינטק ובנקים דיגיטליים, לצד חדירה של טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי, עלולים להשפיע משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם בטווח הבינוני-ארוך. לצד זאת, שינויים רגולטוריים ותחרותיים בזירה המקומית, בדגש על מהלכים להגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי, ניווד חשבונות בנק ובנקאות פתוחה, כמו גם תחרות במגזר העסקי, העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק ובכלל זה על מרווחי האשראי שלו. לאחרונה הבנק גיבש תכנית אסטרטגית מקיפה עד לשנת 2026 הכוללת, בין היתר, ביצוע צעדים בתחומי הליבה של הבנק, חדשנות, טכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד, כדי לתת מענה לאיומים.
- **סיכון הציות:** תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות סנקציות בינלאומיות), מתן ייעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), היבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או שירותים ללקוחות, או הוראות בעלות אופי דומה. התממשות הסיכון בעולם באה לידי ביטוי בהמשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים עליהם בקשר להפרות חוק או רגולציה, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות.
- **סיכון סביבתי:** בשנים האחרונות גברה ההבנה בעולם, כי אפשרות של התממשות סיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים תפגע בכלכלה ובמקרים קיצוניים עלולה להביא לפגיעה משמעותית בבנקים ובמערכת הפיננסית כתוצאה מהתממשות סיכונים פיננסיים ולא-פיננסיים בטווח הארוך. השפעות אלו יכולות לבוא לידי ביטוי גם במסגרת הסיכונים האחרים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי בפעילותו, כמו סיכון אשראי (דרך ההשפעה על החוסן הפיננסי של לווים ושווי ביטחונות), סיכון שוק והשקעה, סיכון תפעולי, סיכון משפטי, סיכון מוניטין ועוד. לסיכונים אלו, בדגש על סיכונים האקלים והשפעת תהליכי המעבר לכלכלה מעוטת פליטת גזי חממה, יש מאפיינים ייחודיים של חוסר ודאות. בשלב זה מוקדם להעריך את פוטנציאל ההשפעות ארוכות הטווח של שינויים אלו על הבנק.

לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [ביאור 10 בתמצית הדוחות הכספיים](#).
לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [דוח ממשל תאגיד](#).

4. הפסקת פרסום ריביות הליבור

החל מסוף שנת 2021, הופסק פרסום ריביות הליבור בארבעה מטבעות (אירו, ליש"ט, יין ופר"ש). ריביות הליבור על הדולר האמריקאי ימשיכו להתפרסם עד יוני 2023. ריביות אלו היוו בסיס לחישוב שיעור הריבית החל על מוצרים פיננסיים הנקובים או צמודים למטבעות חוץ עיקריים, בריבית משתנה. במסגרת הכוונה לבסס עוגני ריבית חלופיים במטבעות הרלוונטיים, גובשו בעולם, על-ידי גופים כגון ISDA (International Swaps and Derivatives Association) ו-ARRC (Alternative Reference Rate Committee), חלופות לריביות אלו, שפה משפטית חדשה והצעות למנגנוני החלפה. השינוי משפיע על תעשיית הבנקאות בעולם ובארץ.

לפי המלצת הוועדות הבינלאומיות נקבעו בחודש מרץ 2021, בהתאם להחלטות ISDA, שיעורי תוספות הריבית לצורך המרת מכשירים פיננסיים שנסמכים על ריביות אלו. הבנק נערך להחלפת בסיס הריבית במוצרים הפיננסיים שהוא מציע ללקוחות. הבנק התאים את המערכות הטכנולוגיות לריביות ולמנגנונים החדשים.

מיום 1 בינואר 2022 הוחלפו ריביות הבסיס במוצרי העו"ש והחח"ד לריביות הבסיס החדשות. בהלוואות המבוססות על ריביות הבסיס שפרסומן הופסק, הבנק ממשיך לפעול להחלפת ההסכמים המשפטיים מול הלקוחות והמרת המוצרים עד יוני 2023/1 או עד מועד עדכון הריבית הראשון שלאחר תאריך זה. הבנק ממשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים שנובעים מתהליך החלפת הריביות.

לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

ב.5. סקירת נכסי סיכון משוקללים
 לוח ב-2: סקירת נכסי סיכון משוקללים

דרישות הון מזעריות*	נכסי סיכון משוקללים			
	31 במרץ 2023	31 בדצמבר 2022		31 במרץ 2023
	במיליוני ש"ח			
	50,127	367,207	371,309	1 סיכון אשראי (גישה סטנדרטית)**
	1,195	7,231	8,855	6 סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית)
	617	3,786	4,572	10 התאמה בגין סיכון אשראי (CVA)
	-	-	-	15 סיכון סילוק (Settlement risk)
	2	13	13	16 חשיפות איגוח (גישה סטנדרטית)
	1,152	8,313	8,533	25 סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)
	53,093	386,550	393,282	סך-הכל סיכון אשראי
	699	4,007	5,180	20 סיכון שוק (גישה סטנדרטית)
	3,519	25,020	26,070	24 סיכון תפעולי
	57,311	415,577	424,532	27 סך-הכל

* דרישות הון בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש בשיעור של 13.5%.

** סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לספי הניכוי.

ג. הון ומינוף

ג.1. הרכב ההון

לוח ג-1: הרכב ההון הפיקוחי

	31 בדצמבר 2022	31 במרץ 2022	31 במרץ 2023	
	במיליוני ש"ח			
הון עצמי רובד 1				
הון עצמי רובד 1 - מכשירים ועודפים				
1	8,212	8,200	8,213	הון מניות רגילות שהונפק על-ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
2	41,346	37,407	42,829	עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
3	(3,056)	(2,377)	(2,927)	רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
6	46,502	43,230	48,115	הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1 - התאמות פיקוחיות וניכויים				
10			4	מסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי
14			22	רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההגון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי
21	-	-	-	מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
26	(264)	(296)	(152)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים
26	(264)	(296)	(152)	מזה: התאמות פיקוחיות נוספות להון עצמי רובד 1
26	(141)	(194)	(123)	מזה: בגין תכניות ההתייעלות
26	-	-	-	מזה: בגין מס שכר
26	123	143	127	מזה: בגין עסקי התאגיד עם אנשים קשורים
26	(274)	(274)	(183)	מזה: בגין הפסדי אשראי צפויים
26	28	29	27	מזה: בגין הלוואות לדיור לא צוברות
28	(243)	(264)	(126)	סך-כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
29	46,745	43,494	48,241	הון עצמי רובד 1
45	46,745	43,494	48,241	הון רובד 1
הון רובד 2				
הון רובד 2 - מכשירים והפרשות				
46	5,281	4,131	5,431	מכשירים שהונפקו על-ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו
48	4,236	4,071	3,116	מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על-ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
50	4,832	4,535	4,916	הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתחייס
51	14,349	12,737	13,463	הון רובד 2 לפני ניכויים
הון רובד 2 - ניכויים				
57	-	-	-	סך-כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2
58	14,349	12,737	13,463	הון רובד 2
59	61,094	56,231	61,704	סך ההון
נכסי סיכון משוקללים				
סך-הכל נכסי סיכון משוקללים בהתאם לטיפול שנדרש לפני אימוץ הוראה 202 בהתאם לבאזל 3	415,256	388,577	424,069	
מזה: נכסי סיכון אשראי	386,229	361,920	392,819	
מזה: נכסי סיכון שוק	4,007	3,693	5,180	
מזה: נכסי סיכון תפעולי	25,020	22,964	26,070	
סך נכסי סיכון משוקללים	415,577	389,452	424,532	

לוח ג-1: הרכב ההון הפיקוחי (המשך)

	31 בדצמבר 2022	31 במרץ 2022	31 במרץ 2023	
במיליוני ש"ח/באחוזים				
יחסי הון וכרית לשימור הון				
61	11.25%	11.17%	11.36%	הון עצמי רובד 1
62	11.25%	11.17%	11.36%	הון רובד 1
63	14.70%	14.44%	14.53%	ההון הכולל
דרישות מזעריות שנקבעו על-ידי הפיקוח על הבנקים				
69				יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש הינו 10%. ליחס זה מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה
	10.23%	10.23%	10.23%	
71	13.50%	13.50%	13.50%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינו 13.5%
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)				
72	480	1,391	473	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים, שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על-ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה
73	105	217	106	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים, העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על-ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה
75	3,436	3,710	3,466	מסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2				
76	5,198	4,680	5,549	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
77	4,832	4,535	4,916	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית

2.2. הלימות ההון

2.2.א. גישת הבנק להערכת הלימות ההון

- הבנק מיישם הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים. הוראות מדידה והלימות הון מתבססות על שלושה נדבכים:
- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכונים האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
 - נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שמבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
 - נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה דורש גילוי כמותי ואיכותי במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם במטרה להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

ועדת באזל לפיקוח על הבנקים מבצעת עדכונים למסגרת מדידת הלימות ההון, אשר לעיתים מקבלים את הכינוי "באזל 4". במסגרת זו נקבעו עדכונים משמעותיים בנוגע לאופן החישוב של נכסי סיכון שבגינם נדרש לחשב את דרישות ההון בנדבך הראשון. היישום באיחוד האירופי של הסטנדרטים השונים הכלולים במסגרת העדכון צפוי להיות בשנת 2025.

בהתאם למדיניות האימוץ של סטנדרטים בינלאומיים מקובלים, הפיקוח על הבנקים טיטט עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 206 "מדידה והלימות הון - סיכון תפעולי". במסגרת הטייטה נקבעה הגדרה מעודכנת של חישוב הקצאת ההון בגין סיכון תפעולי כך שהיא מבוססת, בין השאר, על רכיבי האינדיקאטור העסקי המפורטים בטייטה ועל מכפיל הפסד הפנימי שמבוסס על ממוצע ההפסדים ההיסטוריים של התאגיד הבנקאי. בהתאם לטייטה יישום ההוראה יחול ביום 1 בינואר 2026.

ג.2.ב. יעד הלימות ההון ותכנון וניהול ההון

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 10.0% וביחס הון כולל מזערי של 13.5%. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 במרץ 2023, הינם 10.23% ו-13.50%, בהתאמה.

יעד הון עצמי רובד 1 שנקבע על-ידי הבנק מביא בחשבון, בין היתר, את תוצאות תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק, לרבות תוצאות מבחני הקיצון הפנימיים שערך הבנק, ואת תוצאות הדיונים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים לגבי מאפייני הסיכון הפרטניים של הבנק במסגרת תהליך הסקירה הפיקוחי האחרון שבוצע ומבחני הקיצון האחרונים שבוצעו.

לצורך עמידה ביעד הלימות ההון וניהול אפקטיבי של ההון מבוצע תכנון הון בבנק בהתבסס על תכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקיטת פעולות נדרשות לצורך עמידה ביעדי הון שנקבעו. כחלק מקביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק כמפורט להלן, מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימות תכניות הערכות לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

על יסוד תהליכי קביעת יעדי ההון הפנימיים של הבנק ותוצאות הדיונים הפנימיים שהתקיימו עם הפיקוח על הבנקים (כמפורט לעיל), הגדיר דירקטוריון הבנק יעד פנימי של יחס הון עצמי רובד 1 בשיעור שלא יפחת מ-10.5%.

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים וביעד הפנימי, תוך שמירה על שולי ביטחון. הון הבנק והיקף נכסי הסיכון נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- השפעות שינויים בריבית על קרנות ההון מאגרות-חוב זמינות למכירה.
- השפעות שינויים במדד ובשערי חליפין על יתרות הנכסים.
- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק או הנחות אקטואריות אחרות.

רגישות קרן ההון בגין אגרות-חוב זמינות למכירה נטו, לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בעקום התשואות חסר הסיכון ובמרווח סיכון האשראי נאמדת בקיטון בסך של כ-0.8 מיליארד ש"ח וכ-0.6 מיליארד ש"ח בהתאמה. מנגד, רגישות קרן ההון הנובעת מהתאמות בגין שינויים אקטואריים, נטו לאחר השפעת המס, לעלייה תיאורטית של 1% בריבית ההיוון נאמדת בגידול בסך של כ-0.2 מיליארד ש"ח.

דרישות ההון בגין חשיפות הבנק לממשלת ישראל, בנקים ישראלים, גופים מוסדיים וישויות סקטור ציבורי, נגזרות מדיהוג מדינת ישראל. ההשפעה הישירה של ירידה בדירוג האשראי של מדינת ישראל על-ידי חברת Standard and Poor's Rating Group, ככל שתהיה, תביא לקיטון של 0.22%-0.28% ביחס הון רובד 1 ויחס הון כולל, בהתאמה.

דיבידנדים

חלוקת דיבידנד על-ידי הבנק כפופה למבחנים ולמגבלות הקבועים בחוק החברות ובהוראות הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות ניהול בנקאי תקין 331. כל חלוקה ושיעורה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בהוראות כל דין ובמגבלות על החלוקה ובשיקולים עסקיים, לרבות בהתחשב באסטרטגיית הבנק.

מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות.

במועד אישור דוחות כספיים אלה, בשים לב לתוצאות הכספיות, לצרכי ההון של הבנק ולמדיניות החלוקה כאמור, החליט דירקטוריון הבנק להכריז על חלוקת דיבידנד בסך 803 מיליון ש"ח, המהווה כ-40% מהרווח הנקי של הבנק לרבעון הראשון 2023 ואשר ישולם ביום 14 ביוני 2023.

ג.2.ג. יישום הוראות רגולטוריות בעלות השפעה על נושאי מדידה והלימות הון

התייעלות תפעולית

במסגרת חוזרי הפיקוח על הבנקים ניתנו הקלות לבנקים שיבצעו התייעלות בכח אדם והתייעלות בתחום הנדל"ן. היקף תכנית ההתייעלות בכח אדם משנת 2020 בגינה חלות ההקלות הינו בסך של 352 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס. השפעת התכניות האמורות נזקפה להון, ולצרכי חישוב יחס הון ויחס מינוף מופחתת מההון הפיקוחי על פני 5 שנים, ממועד תחילת היישום של כל תכנית. יתרת השפעת ההקלות בגין תכניות ההתייעלות על יחס הון עצמי רובד 1 מוערכת בכ-0.03% ליום 31 במרץ 2023.

שלוחת הבנק בתורכיה

קבוצת הבנק מחזיקה 100% מהון המניות של בנק פוזיטיף בתורכיה שעוסק בתחום הבנקאות העסקית. בהתאם לאסטרטגיית הבנק, פועל הבנק למכירת ההחזקה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף. ביום 30 במרץ 2023 התקשר הבנק בהסכם למכירת החזקתו בבנק פוזיטיף בתמורה שעיקרה פירעון אשראי שהועמד לבנק פוזיטיף במועד השלמה של העסקה (אם תושלם). לא צפויה השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק. העסקה כפופה לקבלת אישורים רגולטוריים (אחד מהם התקבל בחודש מאי 2023) שאין ודאות כי יתקבלו ואין ודאות כי העסקה תושלם, גם בהתחשב במצב הכלכלי בתורכיה ובנסיבותיו של בנק פוזיטיף. בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים שוקללו נכסי הסיכון בגין השלוחה בשיעור של 300%. כמו-כן, לבנק קו אשראי לבנק פוזיטיף שניתן בשיעור ריבית נמוך מתנאי השוק, בהתחשב בעמדת הרגולטור התורכי ביחס לתמחור הקו וכן המצב המאתגר של הכלכלה התורכית ובנק פוזיטיף. בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים בישראל, בשל התמחור האמור נכתה יתרת קו האשראי מההון הפיקוחי. קו האשראי חודש בהיקף של כ-35 מיליון דולר בנובמבר 2022 ל-12 חודשים או עד למועד בו יחדל הבנק מלהיות בעל מניות בבנק פוזיטיף, המוקדם מביניהם. מתוך קו האשראי מנוצל סך של כ-18 מיליון דולר לסוף מרץ 2023. סך ההשפעות האמורות על יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק ליום 31 במרץ 2023 מסתכמות בהקטנה ב-0.04%.

כתבי התחייבות עם מנגנון לספיגת הפסדים

לפרטים נוספים בדבר כתבי התחייבות הנדחים, ראה [ביאור 9 יא' בתמצית הדוחות הכספיים](#).

חוזר בנושא עדכון הוראה 203 - מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי

ביום 22 במאי 2022 פורסם חוזר בנושא עדכון הוראה 203 - מדידה והלימות הון - הגישה הסטנדרטית - סיכון אשראי. בהתאם לחוזר, לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% נוספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד. השפעת החוזר נפרסת בשיעורים רבעוניים שווים החל מיום 30 בספטמבר 2022 עד ליום 30 ביוני 2023. ביום 26 בינואר 2023 פורסם קובץ שאלות ותשובות הכולל הבהרות בקשר ליישום החוזר. ליום 31 במרץ 2023, השפעת יישום החוזר הינה גידול בנכסי סיכון בסך של כ-2.9 מיליארד ש"ח, המהווים קיטון של 0.08% ושל 0.11% ביחס הון עצמי רובד 1 וביחס הון כולל, בהתאמה. השפעת החוזר, ללא יישום הוראות המעבר, מביאה לקיטון נוסף עתידי של כ-0.01% ו-0.01% ביחס הון עצמי רובד 1 ויחס הון כולל, בהתאמה.

3.ג. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. ביום 15 בנובמבר 2020 הפיקוח על הבנקים פרסם כהוראת שעה חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בדבר יחס המינוף. תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד הוא 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית (הבנק הינו תאגיד בנקאי כזה), יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5% (במקום 6.0% לפני ההקלה). תוקף ההקלה הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2023 ולאחר מועד זה יידרש לשוב תוך שני רבעונים ליחס המינוף הנדרש טרם הוראת השעה (6.0%).

לוח ג-2: השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף

31 בדצמבר 2022	31 במרץ 2022	31 במרץ 2023	
במיליוני ש"ח			
665,353	637,625	666,665	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
-	-	-	ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
-	-	-	ההתאמות בגין נכסי נאמנות שהוכרו במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור, אך לא נכללו במדידת החשיפה של יחס המינוף
801	(1,757)	2,232	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
-	-	-	התאמות בגין עסקות מימון ניירות-ערך
70,140	70,565	69,133	התאמות בגין פריטים חוץ-מאזניים
821	4,273	696	התאמות אחרות
737,115	710,706	738,726	חשיפה לצורך יחס מינוף

לוח ג-3: גילוי על יחס מינוף

31 בדצמבר 2022	31 במרץ 2022	31 במרץ 2023	
			במיליוני ש"ח/באחוזים
חשיפות מאזניות			
628,537	620,539	625,718	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקות מימון ניירות-ערך, אך לרבות ביטחונות)
(4)	(16)	(4)	סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1
628,533	620,523	625,714	סך חשיפות מאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקות מימון ניירות-ערך)
חשיפות בגין נגזרים			
5,142	3,219	7,284	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקות בגין נגזרים
17,491	11,537	18,653	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקות בגין נגזרים
-	-	-	גילום ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור
-	(2,639)	-	ניכויים של נכסי חיבים בגין ביטחון משתנה במזומן שניתן בעסקות בנגזרים
-	-	-	רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על-ידי הלקוח
-	-	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	-	קיצוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכוי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
22,633	12,117	25,937	סך חשיפות בגין נגזרים
חשיפות בגין עסקות מימון ניירות-ערך			
15,809	7,501	17,942	נכסים ברוטו בגין עסקות מימון ניירות-ערך (ללא קיצוזים), לאחר התאמות בגין עסקות שטופלות כמכירה חשבונאית
-	-	-	סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקות מימון ניירות-ערך
-	-	-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות-ערך
-	-	-	חשיפות בגין עסקות כסוכן
15,809	7,501	17,942	סך חשיפות בגין עסקות מימון ניירות-ערך
חשיפות חוץ-מאזניות אחרות			
210,369	216,970	210,052	חשיפה חוץ-מאזנית בערך נקוב ברוטו
(140,229)	(146,405)	(140,919)	התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי
70,140	70,565	69,133	פריטים חוץ-מאזניים
הון וסך החשיפות			
46,745	43,494	48,241	הון רובד *1
737,115	710,706	738,726	סך החשיפות*
יחס מינוף			
6.34%	6.12%	6.53%	יחס מינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218
5.50%	5.50%	5.50%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים בתקופת הוראת השעה
6.00%	6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים לאחר תום הוראת השעה

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [ביאור 9.ח. בתמצית הדוחות הכספיים](#)). השפעת ההקלה בגין תכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 31 במרץ 2023, המוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.02% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין השפעת היישום של כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים אשר פוחתות בהדרגה עד ליום 31 בדצמבר 2024. השפעת ההקלה בגין הפסדי אשראי צפויים ליום 31 במרץ 2023 מוערכת בקיטון עתידי נוסף של כ-0.03%.

ד. סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי. תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רוחניות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

- **אשראי מאזני** - התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי נוכחי) של גזרים ומכשירים פיננסיים.
 - **אשראי חוץ-מאזני** - התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים הינו סיכון צד נגדי, דהיינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של תזרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. סיכון צד נגדי מטופל בנפרד בפרק ה' להלן.
- סיכון נוסף הנובע מתיק חשיפות אשראי הינו סיכון ריכוזיות. סיכון ריכוזיות נובע מפיזור לא אופטימאלי של סיכונים ספציפיים בתיק האשראי, דהיינו כאשר תיק האשראי אינו מפוזר דיו בין גורמי הסיכון השונים. לדוגמה: כאשר תיק האשראי מורכב מכמות קטנה של לוויים (ריכוזיות לווה) או חשוף במידה גבוהה לענף מסוים (ריכוזיות ענפית).
- בהתאם להוראות הדיווח של בנק ישראל פרק זה כולל פריטים שחלה עליהם מסגרת באזל לסיכון אשראי בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 203 אלא אם כן צוין אחרת במפורש.

ד.1. איכות האשראי של חשיפות האשראי

החל מיום 1 בינואר 2022, הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בארצות-הברית בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) בדרך של מכאן להבא.

לוח ד-1: מדדי סיכון אשראי

ליום							
31.12.2022				31.03.2023			
סך-הכל	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור	מסחרי	סך-הכל	אנשים פרטיים - אחר	אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור	מסחרי
ניתוח איכות האשראי לציבור							
0.87%	0.60%	0.45%	1.15%	0.85%	0.67%	0.51%	1.06%
שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת אשראי לציבור							
0.89%	0.72%	0.45%	1.17%	0.88%	0.80%	0.51%	1.10%
שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור							
1.63%	1.90%	0.45%	2.24%	1.69%	1.96%	0.51%	2.29%
שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור							
4.16%	9.44%	1.02%	5.10%	3.90%	9.17%	1.03%	4.70%
שיעור אשראי מיתרת האשראי לציבור							
ניתוח ההוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופת הדיווח							
(0.02%)	0.11%	0.06%	(0.08%)	0.19%	0.45%	0.04%	0.23%
שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
(0.03%)	0.07%	-	(0.05%)	0.01%	0.06%	(0.01%)	0.02%
שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור							
ניתוח הפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור							
1.64%	2.64%	0.41%	2.17%	1.65%	2.76%	0.41%	2.17%
שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי* מתוך האשראי לציבור							
1.41%	2.55%	0.38%	1.80%	1.40%	2.67%	0.39%	1.77%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת האשראי לציבור							
160.7%	427.1%	83.8%	156.4%	165.5%	401.3%	76.1%	167.3%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור שאינו צובר							
156.9%	353.2%	83.8%	154.2%	159.0%	332.5%	76.1%	161.4%
שיעור ההפרשה להפסדי אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר מיתרת אשראי							
(58.3)	39.0	243.5	(34.6)	116.8	46.6	(41.9)	104.4
יחס ההפרשה להפסדי אשראי למחיקות חשבונאיות, נטו							

* לרבות הפרשה בגין יתרות חוץ-מאזניות.

הערה:

השיעורים המחושבים לעיל מתייחסים להוצאות בגין אשראי לציבור בלבד, ללא הפסדי אשראי בגין בנקים וממשלות. אשראי לציבור - לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.

ניתוח איכות התיק

במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2023 נרשמה ירידה (שיפור) במדדי סיכון האשראי הבאים לעומת סוף שנת 2022:

- שיעור אשראי שאינו צובר מיתרת אשראי לציבור, עבור סך הבנק ובמגזר המסחרי וזאת למרות עלייה במגזרי הלוואות לדיור ואנשים פרטיים.
 - שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו צובר או בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור, שיפור קל עבור סך הבנק ובמגזר המסחרי וזאת למרות עלייה במגזרי הלוואות לדיור ואנשים פרטיים.
 - שיעור אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מיתרת האשראי לציבור, עבור סך הבנק ותתי הסגמנטים למעט סגמנט הלוואות לדיור אשר עלה קלות.
 - בשיעור ההפרשה להפסדי אשראי מיתרת האשראי לציבור נרשמה ירידה קלה בהשפעת גידול ביתרת האשראי.
- במדדי סיכון האשראי הבאים נרשמה עלייה (החמרה) במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2023 לעומת סוף שנת 2022:
- שיעור אשראי בעייתי מיתרת האשראי לציבור, עבור סך הבנק וכל אחד מהסגמנטים, וזאת לאחר ירידה עקבית בשנים האחרונות.
 - שיעור ההוצאות בגין הפסדי אשראי מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור עבור סך הבנק ותתי הסגמנטים למעט סגמנט הלוואות לדיור הושפע מגידול בהפרשה הקבוצתית וזאת כתוצאה בעיקר מהחמרת התחזיות הכלכליות. בתחום הדיור נרשמה ירידה קלה בהשפעת הגידול ביתרה הממוצעת.
 - שיעור המחיקות החשבונאיות נטו מהיתרה הממוצעת של האשראי לציבור עבור סך הבנק עלה אך נותר קרוב ל-0% בסך הבנק ובכל אחד מהמגזרים.
 - שיעור יתרת ההפרשה הכוללת להפסדי אשראי (לרבות הפרשה בגין יתרות חוץ-מאזניות) מתוך האשראי לציבור עלה קלות וזאת בעקבות גידול בהפרשה בגין חובות הנבחנים קבוצתית.
- להערכת הבנק רמת הסיכון בתיק צפויה להיות מושפעת מהחמרה בסביבה הכלכלית ככל שתתמש, יחד עם זאת המדדים אינם מצביעים בשלב זה על שינוי מהותי ברמת הסיכון. הבנק הביא לידי ביטוי את השפעת התחזיות לשינויים במשתנים המאקרו כלכליים בעת קביעת ההפרשה הקבוצתית.

לוח ד-2: איכות האשראי של חשיפות אשראי

31 במרץ 2023				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידת-ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
410,641	5,638	412,751	3,528	1 חובות, למעט אגרות-חוב
133,381	15	133,396	-	2 אגרות-חוב
208,021	1,011	208,284	748	3 חשיפות חוץ-מאזניות
752,043	6,664	754,431	4,276	4 סך-הכל
31 במרץ 2022				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידת-ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
378,796	5,038	380,370	3,464	1 חובות, למעט אגרות-חוב
64,726	12	64,738	-	2 אגרות-חוב
214,706	860	214,794	772	3 חשיפות חוץ-מאזניות
658,228	5,910	659,902	4,236	4 סך-הכל
31 בדצמבר 2022				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי או ירידת-ערך	יתרות ברוטו		
		אחרים	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
במיליוני ש"ח				
407,968	5,564	410,005	3,527	1 חובות, למעט אגרות-חוב
103,352	17	103,369	-	2 אגרות-חוב
208,385	935	208,507	813	3 חשיפות חוץ-מאזניות
719,705	6,516	721,881	4,340	4 סך-הכל

לפרטים נוספים ראה [טבלה 3-4: מידע נוסף על תנועה באשראי לציבור לא צובר בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#).

ד.2. חשיפות לסיכוני אשראי

ד.2.א. פירוט החשיפות לפי ענפי משק

לוח ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל

ליום 31 במרץ 2023									
חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾				
הפסדי אשראי לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31.03.2023 ⁽⁴⁾									
סך-הכל	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	סך-הכל	מזה: חובות ⁽²⁾	בעייתי ⁽⁶⁾	לא צובר	הוצאות (הכנסות) חשבונאיות בגין הפסדי נטו אשראי	מחיקות חשבונאיות הפרשה להפסדי אשראי ⁽¹⁰⁾	יתרת
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחר									
3,381	3,256	22	3,366	2,821	22	2	(5)	(3)	45
חקלאות									
1,571	1,000	564	1,470	981	564	546	(1)	-	182
כרייה וחציבה									
31,407	30,491	485	30,701	16,340	481	159	(30)	(4)	307
תעשייה									
103,690	101,916	981	103,517	48,765	981	560	96	(3)	934
בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁷⁾									
39,026	38,360	137	38,791	31,883	137	66	(3)	(6)	637
בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן									
12,906	12,481	285	12,331	7,646	285	99	(27)	5	479
אספקת חשמל ומים									
38,761	37,224	635	38,639	28,515	635	305	21	5	340
מסחר									
11,885	10,961	499	11,855	10,367	499	110	50	1	235
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל									
12,627	11,744	487	12,518	8,809	483	195	20	2	374
תחבורה ואחסנה									
7,564	6,743	153	7,499	5,279	153	131	(19)	(15)	133
מידע ותקשורת									
53,602	53,524	11	38,197	28,822	11	7	3	7	179
שירותים פיננסיים									
16,977	15,802	214	16,804	11,068	214	71	5	5	246
שירותים עסקיים אחרים									
8,859	8,172	382	8,848	6,772	382	364	12	9	250
שירותים ציבוריים וקהילתיים									
342,256	331,674	4,855	324,536	208,068	4,847	2,615	122	3	4,341
סך-הכל מסחרי ⁽⁸⁾									
135,414	134,097	643	135,414	128,524	643	643	12	(3)	530
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור									
54,220	50,878	685	54,212	34,808	685	233	38	4	961
אנשים פרטיים - אחר									
531,890	516,649	6,183	514,162	371,400	6,175	3,491	172	4	5,832
סך-הכל ציבור - פעילות בישראל									
1,201	1,201	-	854	124	-	-	2	-	4
בנקים בישראל ⁽⁹⁾									
90,966	90,966	-	872	868	-	-	-	-	-
ממשלת ישראל									
624,057	608,816	6,183	515,888	372,392	6,175	3,491	174	4	5,836
סך-הכל פעילות בישראל									

- סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 372,392; 90,569; 4,025; 19 ו-157,052 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-406 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-1,059 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסימויות הנמצאות בהליכי בנייה.
- יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיור, בסך של כ-35 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- מרכיב הפרשה קבוצתית בגין התאמות איכותיות הנובעות מקצב הגידול ביתרות האשראי לבינוי ונדל"ן והקלות בחיתום, נכללה החל מיום 30 ביוני 2022, כחלק מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בענפי הבינוי והנדל"ן.

לוח ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2022									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.2022 (4)									
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי נטו אשראי	מחיקות חשבוניות הפסדי אשראי	יתרת הפסדי אשראי (10)	לא צובר	בעייתני (6)	מזה: חובות (2)	סך-הכל	בעייתני (6)	דירוג ביצוע אשראי (5)	סך-הכל
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בישראל									
ציבור - מסחר									
48	(37)	(25)	3	23	2,820	3,380	23	3,261	3,393
184	-	(533)	610	612	1,142	1,754	612	1,138	1,754
335	(23)	70	157	485	16,637	30,919	487	30,570	31,481
834	(79)	(165)	610	1,007	47,152	101,819	1,007	99,490	101,927
635	(56)	173	72	109	30,844	36,643	109	36,325	36,900
512	39	49	107	291	7,175	13,127	291	13,249	13,714
323	5	(23)	242	582	28,179	38,954	582	37,566	39,133
185	(6)	(7)	117	182	9,999	11,546	182	10,353	11,567
358	12	121	237	526	8,853	12,794	529	11,944	12,891
142	(11)	31	131	144	5,213	7,501	144	6,866	7,551
184	(4)	(128)	22	29	27,684	38,237	29	51,521	51,736
247	13	84	116	252	11,298	17,106	252	15,949	17,243
246	6	57	387	407	6,801	9,083	407	8,403	9,089
4,233	(141)	(296)	2,811	4,649	203,797	322,863	4,654	326,635	338,379
515	2	72	572	572	127,527	134,643	572	133,342	134,643
927	22	40	211	670	35,054	52,892	670	49,437	52,896
5,675	(117)	(184)	3,594	5,891	366,378	510,398	5,896	509,414	525,918
1	-	1	-	-	255	1,206	-	1,391	1,391
-	-	-	-	-	768	771	-	68,613	68,613
5,676	(117)	(183)	3,594	5,891	367,401	512,375	5,896	579,418	595,922

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני (3), לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מנגלות חבות של לווה בסך של 157,949; 2,468; 316; 67,788; 367,401 של ו-157,949 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מנגלות חבות של לווה.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (7) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של כ-447 מיליוני ש"ח וסיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-628 מיליוני ש"ח שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה.
- (8) יתרת החובות המסחריים כוללת יתרת הלוואות לדיו, בסך של כ-72 מיליוני ש"ח, של לווים מסחריים או שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה.
- (9) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ופיקדונות בבנק ישראל ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (10) מרכיב הפרשה קבוצתית בגין התאמות איכותיות הנובעות מקצב הגידול ביתרות האשראי לבינוי ונדל"ן והקלות בחיתום, נכללה החל מיום 30 ביוני 2022, כחלק מיתרת הפרשה להפסדי אשראי בענפי הבינוי והנדל"ן.

לוח ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל (המשך)

ליום 31 במרץ 2023									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) (3)						סיכון אשראי כולל (1)			
הפסדי אשראי לתקופה של שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31.03.2023 (4)									
סיכון אשראי כולל (1)	מזה: דירוג ביצוע אשראי (5)	מזה: סיכון אשראי בעייתי (6)	סך-הכל	מזה: חובות (2)	מזה: בעייתי (6)	לא צובר	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי נטו אשראי	מחיקות חשבונאיות להפסדי אשראי	יתרת הפרשה
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לזנים בחו"ל									
ציבור - מסחרי									
171	171	-	171	171	-	-	-	-	171
725	725	-	391	82	-	-	(10)	-	2
4,745	4,616	69	3,317	1,899	69	-	3	7	24
13,861	12,325	802	13,744	9,943	800	568	28	-	554
1,233	1,189	-	797	183	-	-	1	-	5
3,574	3,532	40	3,322	2,662	40	40	(5)	-	31
3,912	3,050	582	3,912	3,022	582	-	(8)	-	92
1,104	1,065	38	792	676	38	-	-	-	15
2,921	2,862	59	2,546	1,980	59	14	2	-	19
12,083	12,081	1	4,456	3,852	1	1	2	-	14
1,632	1,405	216	1,514	1,072	216	-	(1)	-	15
2,965	2,965	-	2,762	2,385	-	-	-	-	22
48,926	45,986	1,807	37,724	27,927	1,805	623	12	7	794
659	635	18	659	609	18	18	-	-	4
213	209	-	213	71	-	-	1	1	1
49,798	46,830	1,825	38,596	28,607	1,823	641	13	8	799
25,761	25,756	-	13,985	13,529	-	-	-	-	9
31,214	31,048	-	1,796	1,751	-	-	(2)	-	20
106,773	103,634	1,825	54,377	43,887	1,823	641	11	8	828
730,830	712,450	8,008	570,265	416,279	7,998	4,132	185	12	6,664

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני (3), לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 1,998,42,827,43,887 ו-17,449 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (7) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (8) מרכיב הפרשה קבוצתית בגין התאמות איכותיות הנובעות מקצב הגידול ביתרות האשראי לבינוי ונדל"ן והקלות בחיתום, נכללה החל מיום 30 ביוני 2022, כחלק מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בענפי הבינוי והנדל"ן, בדומה לאופן הכללתה טרם יישום הוראות בנק ישראל בדבר הפסדי אשראי צפויים (CECL).

לוח ד-3: פירוט החשיפות לפי ענפי משק בישראל (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2022									
חובות (2) וסיכון אשראי חוץ-מאזני (למעט נגזרים) (3)					סיכון אשראי כולל (1)				
הפסדי אשראי לשנה שהסתיימה ביום 31.12.2022 (4)									
סיכון אשראי כולל (1)	מזה: דירוג ביצוע אשראי (5)	מזה: סיכון אשראי בעייתי (6)	סך-הכל	מזה: חובות (2)	בעייתי (6)	לא צובר	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי נטו אשראי	מחיקות חשבונאיות להפסדי אשראי (8)	יתרת הפסדי אשראי (8)
במיליוני ש"ח									
בגין פעילות לווים בחו"ל									
ציבור - מסחר									
164	164	-	164	164	-	-	-	-	164
763	763	-	763	369	64	-	2	-	12
3,940	3,924	16	2,609	1,662	16	-	(19)	(3)	17
13,650	12,019	838	13,546	9,781	837	558	96	16	527
1,177	1,130	-	762	179	-	-	(5)	-	4
3,667	3,627	41	3,332	2,705	41	41	23	(2)	37
3,747	2,840	635	3,747	2,978	635	6	8	-	107
1,024	932	70	787	678	70	29	7	-	29
2,583	2,570	13	2,214	1,821	13	13	1	2	18
10,062	10,060	1	4,480	3,782	1	1	(12)	-	12
1,535	1,314	222	1,536	1,091	222	-	9	8	16
2,861	2,858	2	2,673	2,323	2	2	10	-	23
45,173	42,201	1,838	36,219	27,228	1,837	650	120	21	803
631	614	9	631	578	9	9	(1)	-	4
220	213	1	220	78	1	-	-	1	1
46,024	43,028	1,848	37,070	27,884	1,847	659	119	22	808
27,239	27,238	-	17,608	16,837	-	-	9	-	10
25,760	25,669	-	1,541	1,410	-	-	21	-	22
99,023	95,935	1,848	56,219	46,131	1,847	659	149	22	840
694,945	675,353	7,744	568,594	413,532	7,738	4,253	(34)	(95)	6,516

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני (3), לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות (2), אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 16,444 ו-285,582,35,581,46,131 בסך של 16,444 ו-285,582,35,581,46,131 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים, למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (7) לא כולל יתרות מזומנים בקופות הבנק ולפני ניכוי הפרשה להפסדי אשראי.
- (8) מרכיב הפרשה קבוצתית בגין התאמות איכותיות הנובעות מקצב הגידול ביתרות האשראי לבינו ונדל"ן והקלות בחיתום, נכללה החל מיום 30 ביוני 2022, כחלק מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בענפי הבינו ונדל"ן, בדומה לאופן הכללתה טרם יישום הוראות בנק ישראל בדבר הפסדי אשראי צפויים (CECL).

לוח ד-4: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 במרץ 2023				
סיכון אשכנזי ⁽²⁾	סיכון אשכנזי חוץ-מאזני ⁽³⁾	סיכון אשכנזי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשכנזי נוכחי כולל	סיכון אשכנזי חוץ-מאזני ⁽³⁾	סיכון אשכנזי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח						
דירוג אשכנזי חיצוני⁽⁴⁾						
16,410	11,504	4,906	12,437	6,821	5,616	AAA עד AA
18,897	10,719	8,178	25,403	15,341	10,062	A+ עד A
197	96	101	237	31	206	BBB+ עד BBB
5	-	5	2	-	2	BB+ עד B
-	-	-	-	-	-	B-- עד B
405	66	339	450	50	400	ללא דירוג
35,914	22,385	13,529	38,529	22,243	16,286	סך-הכל חשיפות האשכנזי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו, אך איננה כוללת חשיפת אשכנזי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
- (2) פיקדונות בבנקים, אשכנזי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, וסיכון מאזני אחר בגין מכשירים נגזרים.
- (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשכנזי.
- (4) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשכנזי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות S&P ו-Moody's.

במסגרת הפעילות העסקית השוטפת, חשופה קבוצת הבנק לסיכון הנובע מחשיפות אשכנזי למוסדות פיננסיים זרים. סיכון זה מקורו במגוון הפעילויות המתקיימות עם המוסדות הפיננסיים, כגון: עסקות המתבצעות בחדרי העסקות של הבנק - הפקדת יתרות מטבע-חוץ ונגזרים, רכישת אגרות-חוב אשר הונפקו על-ידי אותם מוסדות, עסקות סחר חוץ, פעילות בשוק ההון וביצוע ביטוחי אשכנזי מול חברות ביטוח זרות. החשיפה כלפי המוסדות הפיננסיים הזרים מושפעת הן מחוסנו הפיננסי של כל מוסד והן מהסיכון בסביבה הפוליטית והכלכלית שבה הוא פועל. יודגש, כי מרבית חשיפות האשכנזי של קבוצת הבנק היא כלפי מוסדות פיננסיים המצויים בשווקים מפותחים במערב אירופה ובצפון אמריקה בעלי דרג השקעה ומעלה.

העלייה המהירה בריביות, שמלווה גם בעליית סיכוני האשכנזי בענפים שונים, הביאה במספר מקרים לפגיעה ביציבות בנקים כתוצאה מפער בין עלויות גיוס מאמירות מול התחייבויות לקוחות בריביות קבועות וכן לפגיעה בשווי הנוכחי של נכסים בעלי מח"מ ארוך ובעיקר של תיקי אגרות-חוב. בנק SVB (Silicon Valley Bank) לדוגמה, צבר הפסדים כבדים בשווי תיקי אגרות-חוב, ופיקדונות החלו לצאת מהבנק בקצב מוגבר. הבנק נמכר בחסות הרגולטור האמריקני. קרדיט סוויס השווייצרי מוזג ל-UBS תוך מחיקת אחת משכבות החוב על רקע חולשה בבקורות הפנימיות, הפסדים ואובדן נזילות. בנקים מרכזיים התערבו בנעשה בשווקים על מנת למנוע משבר נזילות, והחשש ממשבר בענף הבנקאות בעולם עלה. נכון למועד זה ניכר שהמשבר הנוכחי ממוקד בבנקים אמריקאים איזוריים, לגביהם התעורר חשש לאחר קריסת SVB אשר הביאה למשיכות כספים משמעותיות על-ידי לקוחות. חשיפות בנק הפועלים לבנקים גלובליים ממוקדות בבנקים גדולים מהשורה הראשונה בדירוג השקעה. כך גם לגבי חשיפות הבנק כלפי הבנקים האמריקאים. לבנק אין ולא היו במועד הקריסה/חילוץ חשיפות לבנקים אמריקאים שקרסו/חולצו בחודשים האחרונים (SVB, First Republic Bank ו-Signature Bank). לבנק חשיפה זניחה למספר מצומצם של בנקים איזוריים בארצות-הברית. במהלך העסקים השוטף הבנק מקיים מעקב ובקרה שוטפים אחר התפתחויות שעשויות להשליך על יכולתם של המוסדות הפיננסיים איתם הוא מקיים פעילות לעמוד בהתחייבויותיהם, ובמקביל ננקטים אמצעים לשם מזעור סיכון האשכנזי.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 31 במרץ 2023 בכ-38.5 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-2.6 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-35.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2022. עלייה זו נבעה בעיקר מעלייה בחשיפה המאזנית בסך של כ-2.8 מיליארד ש"ח הנובעת בעיקר מגידול בניירות-ערך ובניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר של מוסדות פיננסיים זרים. כ-98.2% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A ומעלה. החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-36.9% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, 58.1% בחברות ביטוח ו-5.0% מוסד פיננסי אחר. החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות מערב אירופה (69.6%), בארצות הברית (24.7%) ובמדינות דרום ומזרח אסיה (5.7%).

3.3. מידע נוסף על חשיפות לסיכוני אשראי

3.3.א. בינוי והנדל"ן

הפעילות בענפי הבינוי והנדל"ן האטה בחודשים האחרונים באופן ניכר. היקף העסקות בדירות, חדשות ויד שנייה, רשם בחודשים ינואר-פברואר ירידה חדה של כ-40% לעומת אשתקד, ומלאי הדירות החדשות הלא מכורות גדל. העלאות הריבית צמצמו את יכולת משקי הבית לרכוש דירה, וכן הקטינו רכישות של משקיעים. נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מראים על תחילת ירידת מחירים של 1.9% במחירי הדירות החדשות בחודשים האחרונים. נתונים אנקדוטליים לתוצאות מכרזים למכירת קרקעות הצביעו במקרים רבים על ירידות מחירים חדות. בשנת 2022 הואט קצב הגידול בתיק באופן משמעותי בהשוואה לשנה שקדמה לו. עם השינויים בסביבה הכלכלית, עליית הריבית והירידה בהיקף העסקות, ננקטו צעדים מחמירים במהלך 2022 ובתחילת 2023 בכללי חיתום האשראי בענף. הבנק פועל בהתאם למסגרת ניהול סיכון האשראי תוך בחינה של רווחיות מותאמת סיכון. הבנק ממשיך לבחון את ההשלכות האפשריות של השינויים בסביבה הכלכלית, ההשפעה הפוטנציאלית של המשך העלייה בריבית ובאינפלציה ובמידת הצורך יבצע התאמות נדרשות נוספות. הבנק מביא לידי ביטוי את תנאי המשק הצפויים ונתוני התיק בקביעת ההפרשה הקבוצתית הנאותה לענף הבינוי והנדל"ן.

לוח ד-5: פילוח סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

יתרה ליום 31 במרץ 2023			
סיכון אשראי כולל	אשראי חוץ-מאזני		סיכון אשראי מאזני
	ערבויות	מסגרות לא מנוצלות	הלוואות ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח			
3,829	478	747	2,604
235	38	26	171
70,567	20,017⁽¹⁾	18,505	32,045
34,063	697	5,823	27,543
22,772	4,789	8,091	9,892
131,466	26,019	33,192	72,255
11,250	716	1,956	8,578
142,716	26,735	35,148	80,833
חטיבה עסקית			
			בנייה למסחר ושירותים
			בנייה לתעשייה
			בנייה לדיור
			נכסים מניבים
			אחר
			סך-הכל חטיבה עסקית
			חטיבה קמעונאית
			סך-הכל פעילות בישראל
יתרה ליום 31 בדצמבר 2022			
סיכון אשראי כולל	אשראי חוץ-מאזני		סיכון אשראי מאזני
	ערבויות	מסגרות לא מנוצלות	הלוואות ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח			
4,026	499	793	2,734
492	45	86	361
69,805	21,537 ⁽¹⁾	17,591	30,677
31,768	796	4,607	26,365
21,311	4,877	7,278	9,156
127,402	27,754	30,355	69,293
11,425	737	1,852	8,836
138,827	28,491	32,207	78,129
חטיבה עסקית			
			בנייה למסחר ושירותים
			בנייה לתעשייה
			בנייה לדיור
			נכסים מניבים
			אחר
			סך-הכל חטיבה עסקית
			חטיבה קמעונאית
			סך-הכל פעילות בישראל

(1) כולל סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגינו נרכש ביטוח בעיקר מחברות ביטוח זרות לתיק אשראי מקרקעין, לפרטים נוספים ראה [דוח על הסיכונים ליום 31 במרץ 2023](#).

ליום 31 למרץ 2023 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכם בכ-143 מיליארד ש"ח. סך יתרת סיכון האשראי לציבור בענפי הבינוי והנדל"ן בישראל עלה במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2023 בכ-2.8%. מרבית החשיפה הינה בחטיבה העסקית (לקוחות בינוניים וגדולים), כ-92% מסך סיכון האשראי בענפי בינוי ונדל"ן בישראל.

החשיפה לחברות שעיקר פעילותן בענף הבנייה לדיור בחטיבה העסקית מהווה כ-54% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן. עיקר המימונים לחברות בענף כוללים מימוני קרקעות למגורים וליווי פרויקטי בנייה למגורים ברחבי הארץ. החשיפה לחברות הפועלות בענפים של הקמת מבנים למסחר ושירותים, בנייה לתעשייה וכן נכסים מניבים להשכרה בחטיבה העסקית מהווה כ-29% מחשיפת החטיבה לענף הבינוי והנדל"ן.

לוח ד-6: ניתוח איכות האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן

השינוי	יתרה ליום		
	31 בדצמבר 2022	31 במרץ 2023	
	במיליוני ש"ח		
			סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי
3.3%	135,815	140,276	סיכון אשראי שאינו בעייתי
			סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
13.4%	434	492	בעייתי צובר
(8.2%)	682	626	לא צובר
(30.3%)	1,896	1,322	שאינו בעייתי
(19.0%)	3,012	2,440	סך-הכל סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי
2.8%	138,827	142,716	סך-הכל

סך סיכון האשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי ירד במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2023 ב-19%. שיעור סך-הכל סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי מתוך כל סיכון האשראי ירד מ-2.17% בשנת 2022 ל-1.71% במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2023, שיעור החוב הבעייתי מתוך כל סיכון האשראי ירד מ-0.80% בשנת 2022 ל-0.78% במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2023, ושיעור החוב הלא צובר מתוך כל סיכון האשראי ירד מ-0.49% בשנת 2022 ל-0.44% במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2023.

להערכת הבנק איכות תיק האשראי לבינוי ונדל"ן טובה כפי שמתבטא במדדים המוזכרים לעיל. יחד עם זאת השינויים בסביבה הכלכלית ממשיכים להעיד על עלייה בהסתברות להרעה בענפים אלו ובהתאם לכך לעלייה ברמת סיכון האשראי של הלווים. לפיכך, הגדיל הבנק את הפרשה הקבוצתית בגין תיק זה במהלך שנת 2022 וכן ברבעון הראשון של שנת 2023.

לוח ד-7: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה*⁽¹⁾

יתרה ליום 31 במרץ 2023					
סך-הכל	אחר	נכסים שבנייתם הושלמה ⁽²⁾	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽²⁾	קרקעות	
במיליוני ש"ח					
שיעור מימון⁽³⁾					
7,262	-	4,980	-	2,282	עד 45%
14,833	-	8,024	-	6,809	מעל 45% ועד 65%
23,744	-	6,290	-	17,454	מעל 65% ועד 80%
3,531	-	790	-	2,741	מעל 80%
כושר ספיגה⁽⁴⁾					
409	-	-	409	-	עד 25%
9,012	-	-	9,012	-	מעל 25% ועד 50%
8,899	-	-	8,899	-	מעל 50% ועד 75%
25,253	-	-	25,253	-	מעל 75%
10,000	-	-	10,000	-	פרויקטים שטרם החלו
אחר⁽⁵⁾					
28,523	28,523	-	-	-	
131,466	28,523	20,084	53,573	29,286	סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית

* נתוני סיכון האשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה ליום 31 במרץ 2023 המוצגים לעיל הינם במתכונת שונה מהנתונים ליום 31 בדצמבר 2021, לאור הצגתם במונחי סיכון אשראי לאחר השפעת מקדמים והפחתות בגין התחייבויות וערבויות חוק מרזאת באופן עקבי עם הצגתם בטבלאות פילוח סיכון האשראי לפי ענפי משק.

- (1) הפילוח לסגמנטים נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו.
- (2) "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל אשראי לפרויקטים בשלבי הקמה שונים לרבות: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים, קרקעות שהחל פיתוחן, ויתרות ערבויות חוק מרזאת בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
- (3) שיעור מימון הינו היחס בין האשראי הכספי למועד הדיווח לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטוח. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- (4) כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימאלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
- (5) "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטוחות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

לוח ד-7: סיכון אשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית בישראל לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה*⁽¹⁾ (המשך)

יתרה ליום 31 בדצמבר 2022				
קרקעות	נדל"ן בתהליכי בנייה ⁽²⁾	נכסים שבנייתם הושלמה ⁽²⁾	אחר	סך-הכל
במיליוני ש"ח				
שיעור מימון⁽³⁾				
עד 45%	2,316	4,937	-	7,253
מעל 45% ועד 65%	6,666	6,701	-	13,367
מעל 65% ועד 80%**	15,242	5,575	-	20,817
מעל 80%**	3,733	761	-	4,494
כושר ספיגה⁽⁴⁾				
עד 25%	-	-	865	865
מעל 25% ועד 50%	-	-	7,190	7,190
מעל 50% ועד 75%	-	-	7,791	7,791
מעל 75%	-	-	27,237	27,237
פרויקטים שטרם החלו	-	-	9,109	9,109
אחר⁽⁵⁾				
-	-	-	29,279	29,279
סך-הכל סיכון אשראי חטיבה עסקית	27,957	17,974	29,279	127,402

* נתוני סיכון האשראי בענף הנדל"ן בחטיבה העסקית לפי שיעור המימון (LTV) וכושר ספיגה ליום 31 במרץ 2023 המוצגים לעיל הינם במתכונת שונה מהנתונים ליום 31 בדצמבר 2021, לאור הצגתם במונחי סיכון אשראי לאחר השפעת מקדמים והפחתות בגין התחייבויות וערבויות חוק מכר וזאת באופן עקבי עם הצגתם בטבלאות פילוח סיכון האשראי לפי ענפי משק.

- ** סווג מחדש.
- (1) הפילוח לסגמנטים נערך בהתאם לניתוח מקור הפירעון של כל אשראי, כפי שהוצג ואושר בתהליך חיתומו.
 - (2) "נדל"ן בתהליכי בנייה" כולל אשראי לפרויקטים בשלבי הקמה שונים לרבות: קבוצות רכישה, פרויקטים שנחתם בגינם הסכם ליווי אך טרם החל הליווי מפאת אי עמידה בתנאים מקדמיים, קרקעות שהחל פיתוחן, ויתרות ערבויות חוק מכר בתהליכי ביטול בגין פרויקטים שהסתיימו.
 - (3) שיעור מימון הינו היחס בין האשראי הכספי למועד הדיווח לבין שווי הבטוחה העדכני הקיים למועד הדיווח, לפני השפעת מקדמי ביטחון. שיעורי המימון אינם משקללים את גידור הסיכון של יתרות האשראי המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
 - (4) כושר ספיגה בפרויקטים הינו שיעור הירידה האפשרי המקסימאלי בשווי הנכס כגמור, מבלי שהבנק יספוג הפסדים מהפרויקט. כושר הספיגה הינו על-פי הדיווח האחרון הידוע למועד הדיווח ואינו משקלל את גידור הסיכון של יתרות המגובות בביטוח שנרכש ממבטחי משנה.
 - (5) "אשראי אחר" הינו כל אשראי שאינו עומד בהגדרת אחד הסגמנטים המפורטים לעיל. תחת סעיף זה נכללים לדוגמה מימוני פרויקטי תשתיות (PPP), מימונים כנגד ביטחונות שאינם נדל"ן (כגון פיקדונות, מניות, שעבוד צף, ערבויות צד ג' ועוד), אשראים שוטפים כנגד חוסן פיננסי ועוד.

שיעור האשראי במימון מעל 80% מהווה כ-7.2% מסך היתרה של נכסים שבנייתם הושלמה וקרקעות בחטיבה העסקית ב-31 למרץ 2023 לעומת 9.8% בשנת 2022. שיעור האשראי בכושר ספיגה עד 25% נדל"ן בתהליכי בנייה מהווה כ-0.9% מסך היתרה של נדל"ן בתהליכי בנייה בחטיבה העסקית (ללא פרויקטים שטרם החלו) ברבעון ראשון של שנת 2023 לעומת 2.0% בשנת 2022.

יצוין כי ביום 22 במאי 2022 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון הוראה 203 לפיו לרשימת החובות המשוקללים לסיכון ב-150% יתווספו הלוואות המיועדות לרכישת קרקע למטרות פיתוח או בנייה, בשיעור העולה על 80% משווי הנכס הנרכש (LTV), למעט הלוואות לרכישת קרקע חקלאית שאין לגביה אופק תכנוני או כוונה להגיש בקשה לשינוי יעוד ולמעט הלוואות לרכישת קרקע לשימוש עצמי של לווה שאינו מסווג בענף משק בינוי ונדל"ן על-פי המיון הענפי בהוראה 831 בנושא דיווח על ענפי משק. ביום 26 בינואר 2023 פרסם קובץ שאלות ותשובות הכולל הבהרות בקשר ליישום החוזר, למידע נוסף ראה [ביאור 9.9](#) [במתצית הדוחות הכספיים](#).

ניהול סיכון האשראי בענפי הבינוי והנדל"ן

החשיפה לתחום הבינוי והנדל"ן מהווה חלק משמעותי מתיק האשראי. הבנק מבצע מעקב אחר התפתחות האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכויי אשראי לנדל"ן נבחנים באופן פרטי על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לענפי הבינוי והנדל"ן בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים בנוסף למגבלה הרגולטורית המוגדרת על-ידי בנק ישראל. ביום 7 בינואר 2021 פרסם בנק ישראל התאמות נוספות להוראת ניהול בנקאי תקין 250 (הוראת שעה לצורך התמודדות עם משבר הקורונה) - במסגרתו ניתנה התייחסות גם להוראת ניהול בנקאי תקין 315 - מגבלת חבות ענפית. במסגרת העדכון, הוגדר כי מגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן בניכוי חבויות לתשתיות לאומיות תעלה משיעור של 20% ל-22% מסך-כל חבויות הציבור ומגבלת האשראי לענף בינוי ונדל"ן תעלה משיעור של 24% ל-26% מסך-כל חבויות הציבור. תוקף ההקלה הוארך עד תום 24 חודשים מיום 31 בדצמבר 2025, ובלבד שהשיעור לא יעלה על השיעור ביום 31 בדצמבר 2025 או שיעור המגבלה הענפית כקבוע בהוראת ניהול בנקאי תקין 315, הגבוה מבינם. כחלק מניהול החשיפה הענפית והעמידה במגבלה בענף, הבנק משתמש בכלים כגון סינדיקציה, ורכישת ביטוח מחברות ביטוח מדורגות המוכרות להפחתת חבות בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 313. מהמחצית השנייה של שנת 2021 הרחיב הבנק את השימוש בפוליסות ביטוח. במהלך הרבעון הראשון של שנת 2023 המשיך הבנק להרחיב את פוליסת ביטוח מקרקעין המבטיחות את הבנק מהפסדי אשראי בגין תיק הלוואות, אשר הועמדו ללקוחות החטיבה העסקית של הבנק והמבטוחות בשעבוד קרקע. בנוסף הבנק עושה שימוש בפוליסות ביטוח ערבויות חוק מכר ("עח"מ") המבטיחות את הבנק מהפסדים בגין עח"מ המונפקות במסגרת פרויקטי נדל"ן של לקוחות החטיבה העסקית המלווים על-ידי הבנק. ביטוחים אלו מאפשרים לבנק להקטין את החשיפה לענף הבינוי והנדל"ן. הבנק עשוי לנקוט בצעדים נוספים בעתיד להמשך ניהול המגבלה והחשיפה לענף זה. (לפרטים נוספים ראה [ביאור 4.א.10 בתמצית הדוחות הכספיים](#)).

תהליך החיתום לאשראי חדש בענף נעשה תוך שימוש במדיניות אשראי סדורה לסוגי המימון השונים בענף כדוגמת מימון קרקעות, מימון בנייה למגורים, מימון בנייה והנבה של נכסים מניבים. המדיניות כוללת קריטריונים איכותיים וכמותיים כגון שיעור הון עצמי, LTV מקסימלי, יחס כיסוי מינימלי ורגישות לירידת מחיר. קריטריונים אלו מותאמים לסוג הנכס הממומן ומגדרים את תיאבון הסיכון בענף. חיתום אשראי חדש נעשה תוך קביעת רווחיות מתואמת סיכון.

במסגרת ניטור התיק נבחנים שינויים ומגמות במדדי סיכון שונים גם בהשוואה לנתונים המתפרסמים ביחס לכלל המערכת הבנקאית. הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיוור. הבנק ממשיך לבחון את ההתפתחויות במשק ובחון התאמות בהתאם. הבנק עושה שימוש במודל המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על האשראי לבינוי ונדל"ן.

יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין ענפי הבינוי והנדל"ן בישראל הסתכמה בסך של כ-1,571 מיליון ש"ח ליום 31 למרץ 2023 בהשוואה לסך של כ-1,469 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2022. שיעור סך הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור בענף בינוי ונדל"ן בישראל ליום 31 למרץ 2023 הינו 1.95% בהשוואה ל-1.88% ליום 31 בדצמבר 2022.

ד.3.ב. סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים ולקבוצות לווים

לוח ד-8: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

ליום 31 במרץ 2023			
מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	893	1,378	2,271
7	7,423	4,352	11,775
3	1,420	3,778	5,198
1	1,306	18	1,324
1	1,195	147	1,342
12	13,072	13,269	26,341
2	1,307	3,493	4,800
1	982	335	1,317
28	27,598	26,770	54,368

ענף משק

אספקת חשמל	1	893	1,378	2,271
בינוי ונדל"ן - בינוי	7	7,423	4,352	11,775
בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית	3	1,420	3,778	5,198
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	1	1,306	18	1,324
מידע ותקשורת	1	1,195	147	1,342
שירותים פיננסיים	12	13,072	13,269	26,341
תעשייה	2	1,307	3,493	4,800
מסחר בכלי רכב	1	982	335	1,317
סך-הכל	28	27,598	26,770	54,368

ליום 31 בדצמבר 2022			
מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
1	1,310	1,360	2,670
6	6,568	3,419	9,987
3	1,187	3,826	5,013
1	1,014	297	1,311
1	1,194	150	1,344
10	11,662	10,557	22,219
2	1,206	3,642	4,848
24	24,141	23,251	47,392

ענף משק

אספקת חשמל	1	1,310	1,360	2,670
בינוי ונדל"ן - בינוי	6	6,568	3,419	9,987
בינוי ונדל"ן - הנדסה אזרחית	3	1,187	3,826	5,013
בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל	1	1,014	297	1,311
מידע ותקשורת	1	1,194	150	1,344
שירותים פיננסיים	10	11,662	10,557	22,219
תעשייה	2	1,206	3,642	4,848
סך-הכל	24	24,141	23,251	47,392

סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

נכון ליום 31 במרץ 2023 לא קיימת קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 313 בדבר "מגבלות על חבות של לווה ושל קבוצת לווים" (להלן - הוראה 313), עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313). הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לווים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות. בנובמבר 2022 בנק ישראל פרסם טיוטת עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 313 "מסגרת פיקוחית למדידה ובקרה של חשיפות גדולות" שמהותה שינוי באופן חישוב החבות בגין חשיפות גדולות. הבנק בוחן את השלכות יישום הוראה זו.

ד.ג.ג. סיכונים בתיק הלוואות לדיור

לוח ד-9: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך-הכל	מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד				31.03.2023	
	ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה			
	שיעור ב- %	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב- %	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב- %	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב- %	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב- %	יתרה במיליוני ש"ח		
0.8%	129,168	0.1%	122	23.7%	30,655	11.0%	14,175	39.4%	50,850	25.8%	33,366	31.03.2023
11.3%	128,177	0.1%	127	23.7%	30,398	10.9%	13,951	39.7%	50,886	25.6%	32,815	31.12.2022
15.8%	115,166	0.1%	147	24.4%	28,137	11.8%	13,610	39.6%	45,600	24.0%	27,672	31.12.2021

כימות ומדידת הסיכון - תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטני על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלוואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המאקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור.

דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהלת החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על תיק המשכנתאות. כמו-כן, קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה.

ככלל רמת סיכון האשראי בתיק האשראי לדיור נמוכה כפי שמתבטאת במדדים שצוינו לעיל. יצוין כי מגמת עליית הריבית ובמידה פחותה עליית מדד המחירים מביאים לעלייה בתשלום החודשי של לווים רבים. עלייה זו טרם באה לידי ביטוי במדדי האיכות של התיק.

לוח ד-10: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק - שיעור מסך הביצועים החדשים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
31.03.22	30.06.22	30.09.22	31.12.22	31.03.23
42.2%	41.8%	42.0%	42.6%	41.3%
0.1%	0.2%	0.3%	0.2%	1.1%
59.6%	60.8%	60.3%	57.5%	56.2%
2.7%	2.6%	3.0%	4.5%	5.7%
11.2%	9.8%	9.8%	10.6%	9.9%
8.0%	9.2%	9.7%	9.4%	10.5%
24.6	25.1	25.4	25.9	26.3

מאפיינים

שיעור מימון מעל 60%	42.2%	41.8%	42.0%	42.6%	41.3%
שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)	0.1%	0.2%	0.3%	0.2%	1.1%
שיעור ריבית משתנה	59.6%	60.8%	60.3%	57.5%	56.2%
שיעור הלוואות לכל מטרה	2.7%	2.6%	3.0%	4.5%	5.7%
שיעור הלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות	11.2%	9.8%	9.8%	10.6%	9.9%
קרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה)	8.0%	9.2%	9.7%	9.4%	10.5%
תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)	24.6	25.1	25.4	25.9	26.3

במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2023 נרשמה עלייה קלה ביתרות הלוואות לדיור של 0.8% שיעור הנמוך מהגידול בשנת 2022. ההתמתנות בקצב הגידול ביתרות הושפעה מהעלאות הריבית, ומעליית האינפלציה.

במדדי איכות הביצועים החדשים נרשמה עלייה (החמרה) במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2023, במדד שיעור החזר מהכנסה מעל 40% אך השיעור עדיין נמוך, בשיעור הלוואות לכל מטרה, בהלוואות בהן הקרן מתוכננת להיפרע מעל גיל 67 ובתקופה הפירעון הממוצעת לרכישה.

ירידה נרשמה במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2023, בשיעור מימון מעל 60%, בשיעור ביצועי הלוואות בריבית משתנה (ירידה קלה) ובשיעור הלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות.

העלאות הריבית והעלייה באינפלציה המביאים לגידול בתשלום החודשי, בשילוב עם עלייה באי הוודאות לגבי תנאי המשק בתקופה הקרובה, עלולים להביא לעלייה ברמת הסיכון בתיק. הבנק בחן וימשיך לבחון את השפעות הסביבה הכלכלית על מצב הלווים באמצעות ניתוח של השפעת התחזיות וכן ניתוח של ההשפעות בפועל על מצב הלווים.

שיעור המימון (LTV) הממוצע המשוקלל של תיק הלוואות לדיור בבנק ליום 31 למרץ 2023 עומד על כ-46% בדומה לשיעור המימון ליום 31 לדצמבר 2022 (לפי שיעור מימון בעת העמדת הלוואה). שיעור המימון האפקטיבי אף נמוך יותר מהשיעור הנ"ל, לאור פירעונות שוטפים שאירעו מאז מועד העמדת האשראי כמו גם עלייה בשווי הנכסים המשועבדים.

ד.3.ד. אשראי לאנשים פרטיים (לא דיור)

לוח ד-11: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל

השינוי	יתרה ליום		במיליוני ש"ח
	31.12.2022	31.03.2023	
מאזני			
עו"ש חובה	(164)	2,666	2,502
הלוואות ⁽¹⁾	(184)	24,256	24,072
מזה: הלוואות בולט ובלון	4	48	52
אשראי לרכישת כלי רכב ⁽²⁾	(280)	3,359	3,079
חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי	375	4,849	5,224
סך-הכל סיכון אשראי מאזני	(253)	35,130	34,877
חוץ-מאזני			
סיכון אשראי חוץ-מאזני	1,566	17,980	19,546
סך-הכל סיכון אשראי כולל	1,313	53,110	54,423

(1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.

(2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

במהלך שלושת החודשים הראשונים של שנת 2023 ירדה יתרת הלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של כ-1.7% לעומת 31 בדצמבר 2022. סך סיכון האשראי המאזני ירד בתקופה זו בכ-0.7% וסך סיכון האשראי החוץ-מאזני גדל בכ-8.7% בעיקר בהשפעת גידול במסגרות כרטיסי האשראי.

מעבר לצעדים שנקטו באשראי לדיור, הבנק בוחן צעדים נוספים על מנת להקל על הלווים בהתמודדות עם עליית הריבית באשראי הצרכני, כגון פריסת תשלומי הלוואות קיימות וכן אפשרות להארכת תקופת ההלוואה במטרה להקל על החוזרים החודשיים.

לפרטים בדבר חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל ראה [ביאור 13 בתמצית הדוחות הכספיים](#).
למידע נוסף בנושא סיכון אשראי לאנשים פרטיים ראה [פרק סקירת הסיכונים בדוח הדייקטוריון וההנהלה](#).

ד.3.ה. מימון ממונף

הבנק מעמיד מעת לעת מימון ממונף ללקוחותיו. מימון ממונף מנוהל ומוגדר בבנק בהתאם להוראות בנק ישראל, ובפרט הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 (ניהול סיכון אשראי), הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 323 (מגבלות על מימון עסקות הוניות) וכן הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 327 (ניהול הלוואות ממונפות).

מימון ממונף כולל בתוכו בין היתר, עסקות הוניות (עסקה למטרת רכישת זכות הונת בתאגיד אחר, רכישה של כלל הנכסים או חלק משמעותי מהנכסים בתאגיד אחר, רכישה עצמית של הון עצמי מונפק, חלוקת הון - תשלום דיבידנד או עסקה אחרת שמטרתה להגדיל את הערך לבעלי המניות - כמוגדר בהוראת ניהול בנקאי תקין 323), מימון ללווים בסגמנטים השונים של ענפי המשק שהוגדרו, המאופייני בערכים חריגים של פרמטרים מסוימים ביחס לנורמות המקובלות בענפי המשק השונים כגון: שיעור מימון גבוה וחורג מהמדיניות הענפית ומימון חוב נחות (Mezzanine).

הבנק קבע מגבלה פנימית למימון ממונף ביחס להון רובד 1 של הבנק. התפתחות המימון הממונף והעמידה במגבלה שנקבעה מדווחים אחת לרבעון להנהלת הבנק ולדירקטוריון לצורך מעקב אחר הסיכונים הגלומים במימון מסוג זה. להלן נתונים אודות סיכוני האשראי בגין מימון ממונף. הגילוי מתמקד בחשיפות בגין לווים ממונפים/עסקות ממונפות בהם יתרת האשראי עולה על סך של 0.5% מהון רובד 1.

לוח ד-12: חשיפות הבנק למימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה*

ליום 31 במרץ 2023			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
3	1,736	198	1,934
1	240	-	240
2	376	-	376
-	-	-	-
1	658	-	658
1	424	-	424
1	283	-	283
9	3,717	198	3,915

ענף המשק של הלווה

בינו ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן

בתי מלון שירותי הארחה ואוכל

כרייה וחציבה

מסחר

שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח

תעשייה

אספקת מים ושירותי ביוב

סך-הכל

ליום 31 בדצמבר 2022			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
2	1,196	216	1,412
1	240	-	240
3	441	293	734
1	350	-	350
1	657	51	708
1	429	-	429
9	3,313	560	3,873

ענף המשק של הלווה

בינו ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן

בתי מלון שירותי הארחה ואוכל

כרייה וחציבה

מסחר

שירותים פיננסיים ושירותי ביטוח

תעשייה

סך-הכל

* בניכוי מחיקות חשבונאיות והפרשות להפסדי אשראי המחושבות על בסיס פרטני, ככל שקיימות.

4.4 הפחתת סיכון אשראי: גילויים בגישה הסטנדרטית

הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית המקיפה על מנת לקבוע את שקלולי הסיכון שיחולו על הצד הנגדי. הגישה הסטנדרטית מצריכה שימוש בדירוגים בלתי-תלויים שהוכנו על-ידי סוכנויות דירוג בינלאומיות. על-פי הוראות באזל 3 בהתקיים תנאים מסוימים, ניתן לנכות מרכיבי הסיכון, לצורך חישוב יחס הלימות ההון, ביטחונות מסוימים כדוגמת ערבויות, נגזרי אשראי ונכסים פיננסיים המוחזקים כבטוחה. ניכוי הביטחונות לצורך חישוב יחס ההון מבוצע לאחר שימוש במקדמי ביטחון שנקבעו בהוראה. מקדמים אלה מביאים בחשבון, בין היתר, את התקופה לפירעון של הביטחון, חוסר התאמה בין תנאי ההצמדה של הבטוחה ושל האשראי אותו היא מגבה ותנודתיות בשווי הבטוחה.

הביטחונות הפיננסיים הכשירים המשמשים את הבנק לצורך חישוב הלימות ההון והפחתת הסיכון, כוללים פיקדונות המהווים בטוחה על דרך שיעבוד, אגרות-חוב של תאגידים בנקאיים וממשלות המשועבדות בשיעבוד קבוע ומניות משועבדות הנסחרות במדד הראשי. בנוסף, הבנק עושה שימוש בערבויות של תאגידים בנקאיים אשר מעבירות את החשיפה מהסגמנט של הצד הנערב לחשיפה לתאגידים בנקאיים.

לוח ד-13: טבלת הפחתת סיכון אשראי

31 במרץ 2023									
מובטחים								לא מובטחים	
מזה: על-ידי נגזרי אשראי		מזה: על-ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על-ידי ביטחון		מזה:	סך-הכל	סך-הכל	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	סכום מובטח	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	
במיליוני ש"ח									
-	-	16,427	32,261	27,619	35,160	44,046	67,421	343,220	1 חובות, למעט אגרות-חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	133,381	2 אגרות-חוב
-	-	16,427	32,261	27,619	35,160	44,046	67,421	476,601	3 סך-הכל
-	-	-	-	6	124	6	124	9,457	4 מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר
31 במרץ 2022									
מובטחים								לא מובטחים	
מזה: על-ידי נגזרי אשראי		מזה: על-ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על-ידי ביטחון		מזה:	סך-הכל	סך-הכל	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	סכום מובטח	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	
במיליוני ש"ח									
-	-	10,943	23,609	12,854	15,385	23,797	38,994	339,802	1 חובות, למעט אגרות-חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	64,726	2 אגרות-חוב
-	-	10,943	23,609	12,854	15,385	23,797	38,994	404,528	3 סך-הכל
-	-	-	-	6	180	6	180	2,993	4 מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר
31 בדצמבר 2022									
מובטחים								לא מובטחים	
מזה: על-ידי נגזרי אשראי		מזה: על-ידי ערבויות פיננסיות		מזה: על-ידי ביטחון		מזה:	סך-הכל	סך-הכל	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	סכום מובטח	יתרה מאזנית	יתרה מאזנית	
במיליוני ש"ח									
-	-	15,870	29,609	23,831	32,887	39,701	62,496	345,472	1 חובות, למעט אגרות-חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	103,352	2 אגרות-חוב
-	-	15,870	29,609	23,831	32,887	39,701	62,496	448,824	3 סך-הכל
-	-	-	-	4	153	4	153	7,769	4 מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר

לוח ד-14: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾

31 במרץ 2023										
סך-הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	אחר ⁽³⁾	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח										
192,294	-	85	103	-	-	28	-	650	191,428	1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
7,377	-	-	-	-	-	-	-	5,218	2,159	2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
17,942	-	-	32	-	-	93	-	15,874	1,943	3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
2,064	-	-	-	-	-	-	-	2,064	-	4 חברות ניירות-ערך
161,547	-	137	135,580	-	-	10,624	-	15,206	-	5 תאגידים
51,792	-	-	22	51,770	-	-	-	-	-	6 חשיפות קמעונאיות ליחידים
9,498	-	-	-	9,498	-	-	-	-	-	7 הלוואות לעסקים קטנים
124,964	-	-	3,307	14,207	35,031	37,566	34,853	-	-	8 בביטחון נכס מגורים
91,763	-	5,917	85,846	-	-	-	-	-	-	9 בביטחון נדל"ן מסחרי
2,679	-	1,112	1,567	-	-	-	-	-	-	10 הלוואות בפיגור
15,969	315	1,177	10,052	-	-	-	-	316	4,109	11 נכסים אחרים*
3,957	-	718	3,239	-	-	-	-	-	-	11א *מזה: בגין מניות
677,889	315	8,428	236,509	75,475	35,031	48,311	34,853	39,328	199,639	12 סך-הכל

(1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגוח.

(2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.

(3) בהתאם למכתב מהפיקוח על הבנקים, נכסי הסיכון של שלוחת הבנק בתורכיה משוקלים בשיעור שקלול של 600% החל מיום 1 בינואר 2021 ובשיעור שקלול של 300% החל מיום 22 במאי 2022. היתרה משקפת את התוספת בגין חישוב נכסי הסיכון על-פי מכתב זה לבין חישוב נכסי הסיכון לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 203.

לוח ד-14: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ (המשך)

סך-הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	31 במרץ 2022									
	אחר ⁽³⁾	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	
	במיליוני ש"ח									
228,476	-	31	98	-	-	10	-	234	228,103	1 ריבנויות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
7,827	-	-	-	-	-	48	-	6,073	1,706	2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
11,210	-	-	32	-	-	32	-	11,146	-	3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
4,087	-	-	-	-	-	-	-	4,087	-	4 חברות ניירות-ערך
143,857	-	130	123,120	-	-	9,905	-	10,702	-	5 תאגידים
51,446	-	-	27	51,419	-	-	-	-	-	6 חשיפות קמעונאיות ליחידים
9,562	-	-	-	9,562	-	-	-	-	-	7 הלוואות לעסקים קטנים
120,488	-	-	3,037	18,684	29,862	35,946	32,959	-	-	8 בביטחון נכס מגורים
83,903	-	-	83,903	-	-	-	-	-	-	9 בביטחון נדל"ן מסחרי
2,659	-	1,075	1,584	-	-	-	-	-	-	10 הלוואות בפיגור
16,801	1,042	949	11,637	-	-	-	-	-	3,173	11 נכסים אחרים*
3,878	-	657	3,221	-	-	-	-	-	-	11א *מזה: בגין מניות
680,316	1,042	2,185	223,438	79,665	29,862	45,941	32,959	32,242	232,982	12 סך-הכל

(1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגוח.

(2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.

(3) בהתאם למכתב מהפיקוח על הבנקים, נכסי הסיכון של שלוחת הבנק בתורכיה משוקללים בשיעור שקלול של 600% החל מיום 1 בינואר 2021 ובשיעור שקלול של 300% החל מיום 22 במאי 2022. היתרה משקפת את התוספת בגין חישוב נכסי הסיכון על-פי מכתב זה לבין חישוב נכסי הסיכון לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 203.

לוח ד-14: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון⁽¹⁾⁽²⁾ (המשך)

31 בדצמבר 2022										
סך-הכל סכום חשיפות אשראי (אחרי CCF ואחרי CRM)	אחר ⁽³⁾	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	
במיליוני ש"ח										
208,760	-	17	119	-	-	9	-	531	208,084	1 ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית
6,848	-	-	-	-	-	-	-	4,901	1,947	2 ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
18,685	-	-	31	-	-	332	-	16,946	1,376	3 בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))
2,383	-	-	-	-	-	-	-	2,383	-	4 חברות ניירות-ערך
158,892	-	124	133,068	-	-	10,697	-	15,003	-	5 תאגידים
52,107	-	-	16	52,091	-	-	-	-	-	6 חשיפות קמעונאיות ליחידים
9,661	-	-	-	9,661	-	-	-	-	-	7 הלוואות לעסקים קטנים
124,120	-	-	3,216	14,567	34,287	37,375	34,675	-	-	8 בביטחון נכס מגורים
90,543	-	4,962	85,581	-	-	-	-	-	-	9 בביטחון נדל"ן מסחרי
2,449	-	1,006	1,443	-	-	-	-	-	-	10 הלוואות בפיגור
15,864	342	1,120	10,441	-	-	-	-	-	3,961	11 נכסים אחרים*
4,048	-	715	3,333	-	-	-	-	-	-	11א *מזה: בגין מניות
690,312	342	7,229	233,915	76,319	34,287	48,413	34,675	39,764	215,368	12 סך-הכל

(1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוז-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגוח.

(2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.

(3) בהתאם למכתב מהפיקוח על הבנקים, נכסי הסיכון של שלוחת הבנק בתורכיה משוקלים בשיעור שקלול של 600% החל מיום 1 בינואר 2021 ובשיעור שקלול של 300% החל מיום 22 במאי 2022. היתרה משקפת את התוספת בגין חישוב נכסי הסיכון על-פי מכתב זה לבין חישוב נכסי הסיכון לפי הוראת ניהול בנקאי תקין 203.

ה. סיכוני אשראי של צד נגדי

סיכון הצד הנגדי מוגדר בבנק בהתאם להגדרה המופיעה בהוראת ניהול בנקאי תקין 203A כסיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים. הסיכון הינו שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. ערך השוק של העסקה יכול להיות חיובי או שלילי לכל אחד מהצדדים לעסקה, ערך השוק אינו ודאי ועשוי להשתנות לאורך זמן ובהתאם לתנועות בגורמי סיכון השוק העומדים בבסיסו. החל מיום 1 ביולי 2022 הנתונים המתייחסים לסיכון אשראי של צד נגדי מחושבים על-פי גישת SA-CCR. לפרטים נוספים ראה "[הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים](#)" בפרק הון ומינוף.

לוח ה-1: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי לפי גישה פיקוחית

31 במרץ 2022				31 במרץ 2023				עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM	RWA
RWA	EAD לאחר CRM	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	RWA	EAD לאחר CRM	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM					
במיליוני ש"ח												
3,751	11,404	10,745	6,100	8,410	24,293	1.4	12,974	4,378	1	גישת SA-CCR (ליום 31.3.2022 שיטת החשיפה הנוכחית)		
*155	*776	-	-	407	2,033	-	-	-	3	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקות מימון ניירות-ערך (SFT))		
*3,906	*12,180	10,745	6,100	8,817	26,326	1.4	12,974	4,378	6	סך-הכל		

* הוצג מחדש.

31 בדצמבר 2022				31 במרץ 2023				עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM	RWA
RWA	EAD לאחר CRM	חשיפה פוטנציאלית עתידית	עלות שחלוף	RWA	EAD לאחר CRM	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	EAD לאחר CRM					
במיליוני ש"ח												
6,819	21,102	1.4	12,226	2,847					1	גישת SA-CCR		
377	1,885	-	-	-					3	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקות מימון ניירות-ערך (SFT))		
7,196	22,987	1.4	12,226	2,847					6	סך-הכל		

לוח ה-2: הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי

31 בדצמבר 2022		31 במרץ 2022		31 במרץ 2023		סך-כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית
RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	RWA	EAD לאחר CRM	
במיליוני ש"ח						
3,786	21,051	3,171	11,170	4,572	24,224	3

לוח ה-3: הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון

31 במרץ 2023				
סך חשיפת אשראי	100%	50%	20%	0%
במיליוני ש"ח				
ריבנויות	53	-	-	53
ישויות סקטור ציבורי (PSEs) שאינן ממשלה מרכזית	576	-	576	-
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	5,674	19	5,655	-
חברות ניירות-ערך	15,559	-	15,559	-
תאגידים	3,916	3,885	31	-
תיקים קמעונאיים פיקוחיים	55	55	-	-
הלוואות לעסקים קטנים	38	38	-	-
בביטחון נדל"ן מסחרי	455	455	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-
סך-הכל	26,326	4,433	21,790	53

31 במרץ 2022				
סך חשיפת אשראי	100%	50%	20%	0%
במיליוני ש"ח				
ריבנויות	152	-	-	152
ישויות סקטור ציבורי (PSEs) שאינן ממשלה מרכזית	652	-	652	-
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	3,797	12	3,784	-
חברות ניירות-ערך	5,679	-	5,679	-
תאגידים	1,566	1,517	49	-
תיקים קמעונאיים פיקוחיים	16	16	-	-
הלוואות לעסקים קטנים	65	65	-	-
בביטחון נדל"ן מסחרי	253	253	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-
סך-הכל	12,180	1,852	10,115	152

31 בדצמבר 2022				
סך חשיפת אשראי	100%	50%	20%	0%
במיליוני ש"ח				
ריבנויות	53	-	-	53
ישויות סקטור ציבורי (PSEs) שאינן ממשלה מרכזית	582	-	582	-
בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח (MDB))	6,297	17	6,280	-
חברות ניירות-ערך	12,800	-	12,800	-
תאגידים	2,814	2,814	-	-
תיקים קמעונאיים פיקוחיים	31	31	-	-
הלוואות לעסקים קטנים	47	47	-	-
בביטחון נדל"ן מסחרי	363	363	-	-
נכסים אחרים	-	-	-	-
סך-הכל	22,987	3,255	19,662	53

לוח ה-4: הרכב הביטחון - בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי

31 במרץ 2023						
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות-ערך (SFTs)		ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים				
שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהתקבל		
		לא מנותק	מנותק	לא מנותק	מנותק	
במיליוני ש"ח						
-	-	1,532	-	768	-	מזומן - מטבע מקומי
2,217	14,362	2,035	-	4,900	-	מזומן - מטבעות אחרים
10,893	-	-	899	788	-	חוב ריבוני מקומי
3,168	1,160	-	256	1,501	-	חוב ריבוני אחר
-	-	-	-	-	-	חוב של סוכנות ממשלתית
2,086	809	-	5,197	323	-	אגרות-חוב קונצרניות
-	-	-	-	-	-	מניות
-	-	-	-	-	-	ביטחון אחר
18,364	16,331	3,567	6,352	8,280	-	סך-הכל
31 במרץ 2022						
ביטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות-ערך (SFTs)		ביטחון שמשמש בעסקאות נגזרים				
שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהתקבל		
		לא מנותק	מנותק	לא מנותק	מנותק	
במיליוני ש"ח						
-	-	667	-	863	-	מזומן - מטבע מקומי
266	6,199	1,972	-	4,004	-	מזומן - מטבעות אחרים
3,932	-	-	208	82	-	חוב ריבוני מקומי
1,588	-	-	66	418	-	חוב ריבוני אחר
-	-	-	-	-	-	חוב של סוכנות ממשלתית
1,189	-	-	611	7	-	אגרות-חוב קונצרניות
-	-	-	-	66	-	מניות
-	-	-	-	-	-	ביטחון אחר
6,975	6,199	2,639	885	5,440	-	סך-הכל

לוח ה-4: הרכב הביטחון - בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (המשך)

31 בדצמבר 2022					
ביטחון שמשמש בעסקות למימון ניירות-ערך (SFTs)		ביטחון שמשמש בעסקות נגזרים			
שווי הוגן של ביטחון שהופקד	שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	שווי הוגן של ביטחון שהופקד		שווי הוגן של ביטחון שהתקבל	
		לא מנותק	מנותק	לא מנותק	מנותק
במיליוני ש"ח					
-	-	1,762	-	1,123	-
870	13,296	1,805	-	5,769	-
10,917	-	-	19	6	-
3,236	567	-	25	1,605	-
-	-	-	-	-	-
725	-	-	2,435	403	-
-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-
15,748	13,863	3,567	2,479	8,906	-

לעניין ריתוק הון בנושא SA-CCR המחליפה את הגישות הקיימות להוראות ניהול בנקאי תקין 203 ראה [סעיף הוראות הנוגעות להקצאת הון בגין מכשירים פיננסיים נגזרים בפרק הון ומינוף לעיל](#).

למידע נוסף בנושא סיכון צד נגדי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

1. סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או תיק מסוים עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים, ובכלל זה:

- **סיכון ריבית** - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בעקומי התשואה במטבעות השונים;
- **סיכון מטבע** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי חליפין;
- **סיכון אינפלציה** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בעקום הציפיות למדד המחירים לצרכן ובאינפלציה בפועל;
- **סיכון מחירי מניות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי מניות או במדדי מניות;
- **סיכון מרווחי אשראי** - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי במרווח בין התשואה לפדיון של אגרות-חוב קונצרניות הנסחרות בשווקים לבין התשואה חסרת הסיכון הרלוונטית;
- **סיכון תנודתיות** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים בשערי התנודתיות המצוטטים בשוק;
- **סיכון מרווח (Spread risk)** - סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים או בסיסי ריבית שונים.

גורמי סיכון השוק העיקריים אליהם חשוף הבנק הם שערי הריבית של השקל (במגזר הצמוד והלא-צמוד) ושל הדולר, אינפלציה, שער החליפין שקל/דולר ומרווחים בין עקומי הריבית השונים.

1.1. סיכון שוק בתיק למסחר

סיכונים שוק בתיק למסחר הם תוצאה של פעילות הבנק כעושה שוק, כסוחר וכמנהל פוזיציות עבור עצמו. רמת הסיכון של הבנק נמדדת ומבוקרת על-פי נהלים הכוללים, בין היתר, מגבלות על אומדן סיכון במונחי VaR ועל רגישות השווי הכלכלי לשינויים בגורמי הסיכון העיקריים. אומדן סיכון בשיטת הערך בסיכון (VaR), אומד את ההפסד המקסימלי הצפוי לתאגיד בשל התממשות סיכונים שוק, בתקופת זמן נתונה וברמת מובהקות סטטיסטית שנקבעה מראש על-ידי הבנק ואושרה על-ידי הדירקטוריון.

לוח ו-1: אומדני הסיכון של הפעילות למסחר (VaR)

ממוצע בשנת 2022	ליום 31 בדצמבר 2022	ממוצע בשנת 2022 עד ליום 31 במרץ 2023	ליום 31 במרץ 2023
במיליוני ש"ח			
41	27	45	81

סך-הכל מסחר בחדרי העסקות

לוח ו-2: רגישות הבנק לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן

31 בדצמבר 2022		31 במרץ 2023	
במיליוני ש"ח			
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%
171	(82)	49	(155)
43	(31)	47	(54)
דולר ארצות-הברית			
אירו			
ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%
(591)	555	(703)	662
מדד המחירים לצרכן			

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערך כל המכשירים המאזניים והחוף-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערך כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוערך התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. הרגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק למדד כמפורט בביאור 14 בתמצית הדוחות הכספיים ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

לוח ו-3: סיכון שוק על-פי הגישה הסטנדרטית

הבנק נדרש לשמור הון בגין נכסי סיכון שוק, על-פי מודל סטנדרטי שהוגדר על-ידי בנק ישראל. הלימות ההון הרגולטורית מחושבת על סיכוני הריבית והמניית בתיק למסחר בלבד, כפי שהוגדרו לעיל, ועל סיכוני המטבע בתיק הבנקאי ובתיק למסחר.

31 בדצמבר 2022	31 במרץ 2022	31 במרץ 2023
נכסי סיכון במיליוני ש"ח		
מוצרים ישירים		
3,537	2,902	3,762
-	-	-
163	350	788
-	-	-
אופציות		
-	-	-
307	441	630
-	-	-
-	-	-
4,007	3,693	5,180

2.1. סיכון ריבית בתיק הבנקאי

סיכון ריבית בתיק הבנקאי מתייחס להשפעה הפוטנציאלית של שינויים בעקומי הריבית השונים על הערך הכלכלי של הבנק (דהיינו, השינוי בערך הנוכחי של הנכסים וההתחייבויות) ו/או על הכנסות הריבית (רגישות ההכנסה החשבונאית). הסיכון נוצר במהלך הפעילות הבנקאית השוטפת והיזומה של הבנק, ונובע ממתן שירות שוטף לקהל הרחב ולמגזר העסקי והפיננסי ומפעילויות אחרות, ובכללן חשיפת ריבית הנובעת מניהול תיק ההשקעות. הסיכון נובע מהבדלים במבנה הנכסים וההתחייבויות - תקופה, בסיסי ריבית, מועדי חידוש ריבית ועוד. בבנק קיימות מגבלות הן על רגישות הערך הכלכלי והן על רגישות ההכנסה וההון לתרחישי שינוי בעקומי התשואות השקליים והמדדיים ובעקומי התשואות במטבעות אחרים (כולל חברות בנות פיננסיות המנוהלות על-ידו וחברות בנות בעלות חשיפה משמעותית מבחינת הקבוצה ככל שישנן).

בטבלת רגישות הערך הכלכלי מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית, המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בעקום ריבית שאינו מביא בחשבון את מרווח סיכון האשראי של הצד הנגדי ותוך שימוש במודלים פנימיים לגבי חלק מהמוצרים. זאת בשונה מהחישוב בטבלאות שווי הוגן המבוסס, בין השאר, על היוון תזרימי המזומנים הצפויים בריבית ניכיון המשקפת גם את רמת הסיכון של הצד הנגדי למכשיר הפיננסי. בהתאם להוראות הדיווח לציבור של בנק ישראל, הבנק מיישם תרחישי זעזוע וקיצוץ הפוטנציאל לשינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן המותאם של המכשירים הפיננסיים המשמשים את הבנק. תרחישי הזעזוע והקיצוץ מחושבים בהתאם לנוסחאות שנקבעו בדרישות הדיווח. התרחישים הנדרשים הינם תרחישים מקבילים בעקומי הריבית, התללה (ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך), השטחה (עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך), וכן תרחישים של עליית ריבית בטווח הקצר וירידת ריבית בטווח הקצר. התרחישים יושמו באופן אחיד על כל המטבעות הנכללים בדיווח לציבור.

לוח ו-4: שווי הוגן נטו מותאם* של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

ליום 31 במרץ 2023		ליום 31 בדצמבר 2022 ⁽¹⁾	
שקל לא-צמוד	שקל צמוד	שקל לא-צמוד	שקל צמוד
מטבע-חוץ - אחר	מטבע-חוץ - אחר	מטבע-חוץ - אחר	מטבע-חוץ - אחר
במיליוני ש"ח			
447,452	58,205	92,695	16,054
614,406	614,406	458,609	57,106
84,786	14,297	614,406	14,297
614,798	614,798	614,798	614,798
388,005	28,976	146,309	16,480
579,770	579,770	402,250	30,630
584,017	584,017	584,017	584,017
701,354	24,593	917,570	77,270
1,720,787	1,720,787	599,672	25,298
466,949	60,959	1,720,787	60,959
1,152,878	1,152,878	1,152,878	1,152,878
11,751	26,472	(704)	37,317
11,751	11,751	(704)	37,317
(4,161)	(4,161)	(4,161)	(4,161)
(4,161)	(4,161)	(4,161)	(4,161)
15,536	-	3,034	763
15,536	15,536	3,034	763
18,744	18,744	18,744	18,744
27,287	22,311	2,832	59
52,489	52,489	27,973	18,107
48,258	48,258	48,258	48,258
30,484	21,224	2,896	176
54,780	54,780	27,953	18,598
48,706	48,706	48,706	48,706

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים, ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15 בתמצית הדוחות הכספיים](#).
** למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.
(1) סווג מחדש.

לוח ו-5: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם* של הבנק וחברות מאוחדות שלו

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 במרץ 2023								
שקל	שקל	שקל	שקל	שקל	שקל	שקל	שקל	שקל	שקל	
לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	
למדד	למדד	למדד	למדד	למדד	למדד	למדד	למדד	למדד	למדד	
דולר	דולר	דולר	דולר	דולר	דולר	דולר	דולר	דולר	דולר	
מטבע-חוץ - אחר	מטבע-חוץ - אחר	מטבע-חוץ - אחר	מטבע-חוץ - אחר	מטבע-חוץ - אחר	מטבע-חוץ - אחר	מטבע-חוץ - אחר	מטבע-חוץ - אחר	מטבע-חוץ - אחר	מטבע-חוץ - אחר	
סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	
במיליוני ש"ח										
שינויים מקבילים										
272	10	27	(655)	890	(74)	(6)	(4)	(864)	800	עלייה במקביל של 1%
220	9	26	(659)	844	(106)	(4)	(9)	(858)	765	מזה: תיק בנקאי
(199)	(19)	(33)	696	(843)	184	(2)	9	921	(744)	ירידה במקביל של 1%
(145)	(18)	(32)	700	(795)	213	(4)	14	915	(712)	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים										
(186)	30	64	(94)	(186)	(579)	28	(128)	(142)	(337)	התללה ⁽¹⁾
(128)	30	56	(96)	(118)	(561)	27	(129)	(147)	(312)	מזה: תיק בנקאי
352	(34)	(36)	(32)	454	647	(33)	114	(30)	596	השטחה ⁽²⁾
282	(34)	(28)	(31)	375	619	(32)	114	(23)	560	מזה: תיק בנקאי
413	(23)	(7)	(308)	751	494	(33)	63	(389)	853	עליית ריבית בטווח הקצר
331	(22)	1	(308)	660	455	(31)	61	(381)	806	מזה: תיק בנקאי
(366)	18	57	305	(746)	(494)	28	(55)	387	(854)	ירידת ריבית בטווח הקצר
(286)	17	49	305	(657)	(459)	26	(53)	378	(810)	מזה: תיק בנקאי

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
 (1) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.
 (2) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

לוח ו-6: רגישות הערך הכלכלי של הבנק לשינויים במקביל בעקומי הריבית (השינוי התיאורטי בשווי הכלכלי כתוצאה מהתרחיש)

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 במרץ 2023								
שקל	שקל	שקל	שקל	שקל	שקל	שקל	שקל	שקל	שקל	
לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	לא-צמוד	
למדד	למדד	למדד	למדד	למדד	למדד	למדד	למדד	למדד	למדד	
מטבע-חוץ	מטבע-חוץ	מטבע-חוץ	מטבע-חוץ	מטבע-חוץ	מטבע-חוץ	מטבע-חוץ	מטבע-חוץ	מטבע-חוץ	מטבע-חוץ	
סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	סך-הכל	
במיליוני ש"ח										
שינויים במקביל										
(116)	(964)	111	(33)	(1,031)	199					עלייה במקביל של 1%
113	1,072	8	27	1,144	(73)					ירידה במקביל של 1%

הפער בין רגישות השווי הכלכלי לרגישות השווי ההוגן ליום 31 במרץ 2023 נובע בעיקרו משימוש בעקומי היוון שונים כמתואר לעיל שהשפעתו נאמדת בכ-0.4 מיליארד ש"ח במגזר הלא-צמוד וכ-0.2 מיליארד ש"ח במגזר צמוד המדד.

לוח ו-7: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

ליום 31 בדצמבר 2022		ליום 31 במרץ 2023				
סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
במיליוני ש"ח						
438	(243)	681	361	(41)	402	עלייה במקביל של 1%
390	(291)	681	328	(74)	402	מזה: תיק בנקאי
(1,540)	233	(1,773)	(1,489)	37	(1,526)	ירידה במקביל של 1%
(1,489)	284	(1,773)	(1,459)	67	(1,526)	מזה: תיק בנקאי

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל חושבה על-ידי שינוי עקומי התשואות תוך שימוש בהנחות התנהגותיות לגבי שינויים במרווחי פיקדונות ולגבי מעבר כספים מעו"ש לפיקדונות במקרה של עליית ריבית ובהנחת רצפות ריבית. ההנחות נבחנות ומתעדכנות תקופתית בהתאם להתפתחויות בסביבת הריבית, ועודכנו במהלך הרבעון הראשון לאור השינויים בסביבת הריבית ובהתנהגות הלקוחות. רגישות התיק למסחר חושבה בגישת MTM.

במהלך הרבעון הראשון של 2023 המשיכו העלויות בריביות הבנקים המרכזים בארץ ובעולם וכן נצפתה עלייה מתונה בעקומי התשואות בישראל. עליית עקומי התשואות יוצרת השפעה על הערך הכלכלי כמפורט בלוח רגישות הערך הכלכלי לעיל. עליית הריביות לטווח קצר ובפרט ריביות הבנקים המרכזיים יוצרת השפעה חיובית על הכנסות הבנק לאורך זמן, כמפורט בלוח רגישות ההכנסה לעיל, השפעה אשר חלקה עלול לדעוך עם מעבר פיקדונות העו"ש למוצרים אחרים. עם זאת, לעליית עקומי התשואות השפעה שלילית על ההון העצמי של הבנק, עקב ירידת שווי של תיקי אגרות-החוב הזמין למכירה (בקוזזו שינוי שווי התחייבויות בגין זכויות עובדים), שכן בניגוד לרגישות הערך הכלכלי, המתחשבת בכל המכשירים הפיננסיים במאזן הבנק, ההון העצמי מושפע רק מחלקם. לפרטים ראה [פרק יעד הלימות ההון ואופן ניהול ותכנון ההון](#) לעיל.

3.1. סיכון מניות ומרווחי אשראי - סיכון השקעה

הגדרת סיכון השקעה בבנק, הינה חשיפה לשוק המניות, למרווחי אשראי ולסיכון האשראי בשווקי אגרות-החוב והמניות בתיק הבנקאי בקבוצה (כתוצאה מהחזקה במוצרים אלו עלול הבנק להיחשף גם לסיכונים ריבית ו/או מטבע ו/או נזילות ואלה מנוהלים בנפרד). על-פי הגדרת הבנק, אגרות-חוב ממשלת ישראל בש"ח ובמטבע-חוץ ואגרות-חוב ממשלה, המוחזקות על-ידי שלוחה, של המדינה בה היא פועלת, אינן נושאות סיכון השקעה ולכן אינן נכללות במדידת סיכון השקעה בבנק.

לפירוט השקעות הבנק ראה [ביאור 5 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

להרחבה על סיכונים שוק, ריבית והשקעה ואופן ניהולם ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

ז. סיכון נזילות

סיכון נזילות - סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים או עתידי ליציבות הבנק ולרווחיו, הנובע מאי יכולתו לעמוד בהתחייבויותיו. סיכון הנזילות בבנק נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועד פירעון גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון המימון - הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו באופן משמעותי בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות ולאור מקורות המימון של הבנק, אין הבנק רואה בסיכון זה לכשעצמו סיכון מהותי. הבנק מייחס חשיבות רבה לגיוס מקורות יציבים בעלי פיזור גבוה.

לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו

לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2023		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
173,662		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
18,357	257,109	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
3,856	77,116	פיקדונות יציבים
12,443	111,399	פיקדונות פחות יציבים
2,058	68,594	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
113,657	172,463	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
741	2,965	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיביים
112,611	169,193	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
305	305	חובות לא מובטחים
461	5,443	מימון סיטונאי מובטח
19,419	125,710	דרישות נזילות נוספות, מזה:
8,668	29,508	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
10,751	96,202	קווי אשראי ונזילות
10,734	10,734	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
1,979	77,905	מחויבויות מימון מותנות אחרות
164,607	-	סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
46	1,525	הלואאות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
21,515	31,480	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
6,767	10,749	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
28,328	-	סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
173,662		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
136,279		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
127%		יחס כיסוי נזילות (%)

* ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות ברבעון.

** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 64.

*** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו (המשך)

לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2022		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה		
202,455	-	סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים		
20,192	244,473	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
4,039	80,789	פיקדונות יציבים
15,242	133,338	פיקדונות פחות יציבים
911	30,346	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
135,377	205,243	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
670	2,679	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים
134,424	202,281	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
283	283	חובות לא מובטחים
263	1,900	מימון סיטונאי מובטח
20,565	123,091	דרישות נזילות נוספות, מזה:
8,417	16,488	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
12,148	106,603	קווי אשראי ונזילות
6,409	6,409	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
2,038	72,398	מחויבויות מימון מותנות אחרות
184,844	-	סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים		
1,044	1,044	הלוואות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
12,984	23,658	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
5,547	10,511	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
19,575	-	סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
202,455		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
165,269		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
123%		יחס כיסוי נזילות (%)

- * ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות ברבעון.
- ** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 64.
- *** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 ובמרה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

לוח ז-1: יחס כיסוי הנזילות (LCR) - תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו (המשך)

לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2022		
סך ערך משוקלל**	סך ערך לא משוקלל*	
סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה		
179,514	-	סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים		
19,186	253,557	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
3,978	79,553	פיקדונות יציבים
13,652	122,120	פיקדונות פחות יציבים
1,556	51,884	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראת ניהול בנקאי תקין 221)
123,976	185,597	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
730	2,920	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיבים
121,997	181,428	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
1,249	1,249	חובות לא מובטחים
937	3,773	מימון סיטונאי מובטח
18,850	120,669	דרישות נזילות נוספות, מזה:
8,757	25,885	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
10,093	94,784	קווי אשראי ונזילות
11,227	11,227	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
2,010	79,158	מחויבויות מימון מותנות אחרות
176,186	-	סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים		
-	1,553	הלואאות מובטחות (למשל עסקות מכר חוזר)
19,639	39,500	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
8,835	11,107	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
28,474	-	סך-הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם***		
179,514		סך-הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
147,712		סך-הכל תזרימי מזומנים יוצאים נטו
122%		יחס כיסוי נזילות (%)

* ערכים לא משוקללים חושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על-ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות ברבעון.

** ערכים משוקללים חושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים), על בסיס ממוצע תצפיות יומיות. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון המדווח הינו 57.

*** ערכים מתואמים חושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

יחס כיסוי הנזילות הממוצע במהלך הרבעון הראשון של שנת 2023 (ממוצע תצפיות יומיות ברבעון) עמד על 127% במאוחד ו-127% בתאגיד הבנקאי "סולו", כאשר הדרישה המזערית היא 100%. היחס הממוצע של הרבעון הראשון של שנת 2023 עלה לעומת יחס כיסוי הנזילות ברבעון הרביעי של שנת 2022 כתוצאה משינוי בתמהיל המפקידים וסוגי הפיקדונות. לאור התנודתיות בשווקים, ובפרט בשוקי המניות בארצות-הברית ובישראל, ובשוק ה-SWAP שקל-מטבע-חוץ, הבנק שומר על רמות נזילות גבוהות.

יחס המימון היציב נטו לסוף הרבעון הראשון של שנת 2023 עומד על 127% במאוחד, כאשר הדרישה המזערית היא 100%. יחס המימון היציב נטו ירד בהשוואה ליחס ליום 31 בדצמבר 2022 לאור גידול בצרכי מימון (בעיקר בגין האשראי).

עיקר הנכסים הנזילים של הבנק הינם אגרות-חוב ממשלתיות של ממשלת ישראל בשקלים ובמטבע-חוץ, אגרות-חוב של ממשלת ארצות-הברית במטבע-חוץ והפקדות בבנקים מרכזיים (בבנק ישראל ובפדרל ריזרב). הבנק מנהל את יחס כיסוי הנזילות, ובהתאם את הנכסים הנזילים, בהפרדה בין שקלים ומטבע-חוץ. לפירוט הנכסים הנזילים לפי רמות ראה טבלה להלן. דירקטוריון הבנק אימץ מגבלה פנימית המחמירה מהדרישה הרגולטורית ליחס כיסוי הנזילות, הן לתאגיד הבנקאי "סולו" והן במאוחד.

מקור המימון העיקרי של הבנק הוא פיקדונות מלקוחות קמעונאיים ועסקים קטנים בישראל, בעלי סיכון נזילות נמוך ביחס למקורות אחרים. בנוסף, הבנק מתממן באמצעות הנפקות, פיקדונות מחברות עסקיות ופיננסיות ועוד. המקורות במטבע-חוץ כוללים פיקדונות מלקוחות פרטיים ומלקוחות עסקיים בארץ, תושבי חוץ חברות ישראליות בחו"ל, פיקדונות ריפוי, הנפקת CDs ומכשירים אחרים המבוססים על-ידי ה-FDIC בארצות-הברית ומקורות נוספים. הבנק מנהל מעקב אחר ריכוזיות מקורות המימון בחתכים שונים, הן בשקלים והן במטבע-חוץ, ועומד במגבלות הפנימיות בנושא. הבנק אינו מסתמך על מימון משוק ההון כמקור מימון עיקרי.

לוח ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו

ליום 31 במרץ 2023				
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון			
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון*
פריטי מימון יציב זמין (AFS)				
הון:	63,373	63,373	-	-
הון פיקוחי	63,373	63,373	-	-
מכשירי הון אחרים	-	-	-	-
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:	237,681	19,907	20,288	216,859
פיקדונות יציבים	88,823	6,334	3,588	83,242
פיקדונות פחות יציבים	148,858	13,573	16,700	133,617
מימון סיטונאי:	72,540	6,163	14,169	212,962
פיקדונות לצרכים תפעוליים	-	-	-	-
מימון סיטונאי אחר	72,540	6,163	14,169	212,962
התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית	-	-	-	-
התחייבויות אחרות:	36,841	30,434	7,641	44,002
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	-	678	-	-
כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	36,841	30,434	7,641	43,324
סך מימון יציב זמין (AFS)	410,435	119,877	42,098	473,823
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)				
סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)	8,228	58,805	27,675	117,466
פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	-	-	-	-
הלוואות וניירות-ערך הנפרעים כסדרם:	277,029	263,728	46,183	77,735
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1	200	-	-	1,996
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות	10,523	7,652	3,197	8,484
הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:	157,620	126,599	39,826	62,090
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	12,856	4,735	7,862	11,695
הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:	101,204	122,641	3,135	3,211
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	21,389	31,066	1,141	1,252
ניירות-ערך שאינם בכשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה	7,482	6,836	25	1,954
נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית	-	-	-	-
נכסים אחרים:	29,953	7,612	104	25,401
סחרות הנסחרות פיזית, לרבות זהב	-	-	-	-
נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)	225	265	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	7,315	7,993	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי ביטחונות משתנים שהופקדו	265	265	-	-
אחרים	22,148	7,612	104	16,878
פריטים חוץ-מאזניים	8,368	184,972	-	-
סך מימון יציב נדרש (RSF)	323,578			
יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)	127%			

* פריטים שידווחו במסגרת הטור "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר. זה כולל, אך לא מוגבל, לפריטים כגון הון צמית, פיקדונות ללא מועד פירעון, פוזיציות בחסר, פוזיציות בעלות מועד פירעון פתוח, מניות שאינן כשירות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה וסחרות הנסחרות פיזית.

לוח ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ליום 31 במרץ 2022				
ערך משוקלל	ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון			
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים	ללא מועד פירעון*
פריטי מימון יציב זמין (AFS)				
הון:	48,233	-	-	-
הון פיקוחי	48,233	-	-	-
מכשירי הון אחרים	-	-	-	-
פיקדונות קמעונאיים מיוחדים ומעסקים קטנים:	225,494	5,238	230,018	-
פיקדונות יציבים	86,600	1,616	85,490	-
פיקדונות פחות יציבים	138,894	3,622	144,528	-
מימון סיטונאי:	76,514	10,239	238,731	-
פיקדונות לצרכים תפעוליים	-	-	-	-
מימון סיטונאי אחר	76,514	10,239	238,731	-
התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית	-	-	-	-
התחייבויות אחרות:	44,505	6,997	27,876	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	-	2,124	-	-
כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	44,505	6,997	25,734	-
סך מימון יציב זמין (AFS)	394,746	22,474	496,625	-
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)				
סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)	6,620	639	182,239	-
פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	-	-	-	-
הלוואות וניירות-ערך הנפרעים כסדרם:	257,052	37,269	73,251	-
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1	-	-	-	-
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות	9,924	2,330	3,681	-
הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבנויות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:	147,971	31,595	65,117	-
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	13,402	8,632	11,861	-
הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:	93,964	3,344	3,352	-
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	19,693	1,185	1,220	-
ניירות-ערך שאינם בכשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה	5,193	-	1,101	-
נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית	-	-	-	-
נכסים אחרים:	22,886	112	17,792	-
סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב	-	-	-	-
נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)	171	201	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	2,757	4,899	-	-
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי ביטחונות משתנים שהופקדו	268	268	-	-
אחרים	19,690	112	12,424	-
פריטים חוץ מאזניים	8,051	175,972	-	-
סך מימון יציב נדרש (RSF)	294,609	-	-	-
יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)	134%	-	-	-

* פריטים שידווחו במסגרת הטור "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר. זה כולל, אך לא מוגבל, לפריטים כגון הון צמית, פיקדונות ללא מועד פירעון, פוזיציות בחסר, פוזיציות בעלות מועד פירעון פתוח, מניות שאינן כשירות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה וסחורות הנסחרות פיזית.

לוח ז-2: יחס מימון יציב נטו (NSFR), תאגיד בנקאי בע"מ וחברות מאוחדות שלו (המשך)

ערך משוקלל	ליום 31 בדצמבר 2022			ללא מועד פירעון*	
	שנה או יותר	מ-6 חודשים עד שנה	עד 6 חודשים		
פריטי מימון יציב זמין (AFS)					
הון:	61,620	-	-	-	
הון פיקוחי	61,620	-	-	-	
מכשירי הון אחרים	-	-	-	-	
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים:	234,073	12,513	223,091	-	
פיקדונות יציבים	87,781	1,990	84,458	-	
פיקדונות פחות יציבים	146,292	10,523	138,633	-	
מימון סיטונאי:	78,343	14,709	225,342	-	
פיקדונות לצרכים תפעוליים	-	-	-	-	
מימון סיטונאי אחר	78,343	14,709	225,342	-	
התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית	-	-	-	-	
התחייבויות אחרות:	38,114	8,821	39,626	-	
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	-	403	-	-	
כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	38,114	8,821	39,223	-	
סך מימון יציב זמין (AFS)	412,150	36,043	488,059	-	
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)					
סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)	7,936	14,296	145,423	-	
פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	-	-	-	-	
הלוואות וניירות-ערך הנפרעים כסדרם:	272,718	41,559	78,379	-	
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 1	-	-	-	-	
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על-ידי נכסים נזילים באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שאינן מובטחות	10,167	2,988	8,599	-	
הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבונות, לבנקים מרכזיים ולישויות סקטור ציבורי, מזה:	156,178	35,369	65,944	-	
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	13,204	8,184	12,153	-	
הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:	100,487	3,168	3,204	-	
עם משקל סיכון של 35% או פחות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203	21,217	1,165	1,178	-	
ניירות-ערך שאינם ככשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה	5,886	34	632	-	
נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית	-	-	-	-	
נכסים אחרים:	27,377	103	24,031	-	
סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב	-	-	-	-	
נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון כשל של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)	115	135	-	-	
נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו	6,503	6,906	-	-	
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי ביטחונות משתנים שהופקדו	200	200	-	-	
אחרים	20,559	103	16,790	-	
פריטים חוץ-מאזניים	8,290	183,135	-	-	
סך מימון יציב נדרש (RSF)	316,321	-	-	-	
יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)	130%	-	-	-	

* פריטים שידווחו במסגרת הטור "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר. זה כולל, אך לא מוגבל, לפריטים כגון הון צמית, פיקדונות ללא מועד פירעון, פוזיציות בחסר, פוזיציות בעלות מועד פירעון פתוח, מניות שאינן כשירות להיחשב כנכסים נזילים באיכות גבוהה וסחורות הנסחרות פיזית.

הבנק עומד בכל מגבלות סיכון הנזילות, הרגולטוריות והפנימיות, הכוללות, בין השאר, LCR לפי ניהול בנקאי תקין 221, מודל פנימי LCR ל-30 יום ולטווחים הקצרים והארוכים יותר, מודל NSFR (יחס מימון יציב). בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 221, נכון ליום 31 במרץ 2023 הבנק מחזיק במאוחד נכסים נזילים (בעיקר זרבות בבנקים מרכזיים, ניירות-ערך סחירים של ממשלות וכן מטבעות ושטרי כסף) לזמן משבר (לאחר מקדמי ביטחון) בסך של 174.8 מיליארד ש"ח, בנוסף לאגרות-חוב נזילות שאינן מוכרות לצרכי חישוב הנכסים הנזילים. לאור ההנחות לגבי מיחזור פיקדונות במהלך עסקים גיל והנחות אחרות, הבנק אינו צופה בעיות נזילות שיחייבו שימוש בנכסים הנזילים, אך ערוך לתרחישים הנדרשים.

לוח ז-3: פירוט נכסים נזילים לפי רמות כנדרש בהוראות באזל

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2023	יתרה ליום 31 במרץ 2023	
במיליוני ש"ח		
171,747	172,418	נכסי רמה 1
1,785	2,233	נכסי רמה 2א
130	134	נכסי רמה 2ב
173,662	174,785	סך-הכל HQLA

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 31 במרץ 2022	יתרה ליום 31 במרץ 2022	
במיליוני ש"ח		
200,773	200,266	נכסי רמה 1
1,534	1,049	נכסי רמה 2א
148	113	נכסי רמה 2ב
202,455	201,428	סך-הכל HQLA

ממוצע לרבעון שהסתיים ביום 31 בדצמבר 2022	יתרה ליום 31 בדצמבר 2022	
במיליוני ש"ח		
177,814	180,690	נכסי רמה 1
1,542	1,681	נכסי רמה 2א
158	167	נכסי רמה 2ב
179,514	182,538	סך-הכל HQLA

ה. סיכון תפעולי

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיכון משפטי, אך אינה כוללת סיכון אסטרטגי וסיכון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה ו/או נהלים ומערכות בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, ניהול המשכיות עסקית, ביטחון, קצין ציות ראשי, ניהול משאבי אנוש, בקרות תהליכים ועוד.

למידע נוסף בנושא סיכון תפעולי ואופן ניהולו ובכלל זה סיכונים טכנולוגיים ומידע, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים מחשוב ענן, היערכות לחירום וביטוח ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

ט. סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקן 308.

במסגרת סיכון הציות כלולים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקן 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות אלה העוסקות בדיני המס), מתן ייעוץ ללקוח, אכיפה בניירות-ערך, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), הוראות החקיקה בישראל ליישום ה-FATCA וה-CRS והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה. תחת סיכון הציות כלול גם הסיכון להפרת סנקציות בינלאומיות ורשימות מוכרזים. הטיפול בסיכון כרוך במעקב, ניתוח ויישום הסנקציות הבינלאומיות ורשימות המוכרזים, במעקב אחר העברות כספים בינלאומיות ובמעקב אחר פתיחת חשבונות ללקוחות ופעילות בנקאית בהם. הבנק מיישם את הסנקציות בהתאם למדיניות שנקבעה.

סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.

במסגרת סיכון הציות נכלל גם הסיכון בקשר עם פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינית אשר טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינית. בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים, חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בנקאיים לבנקים הפלסטיניים ברצונו להפסיק מתן שירותים קורספונדנטים לבנקים אלה.

בחודש ינואר 2018 קיבל הבנק כתבי חסינות ושיפוי חתומים מהיעוץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר. כתב החסינות מגן על הבנק, נושאי משרה בו ועובדיו מפני הגשת כתב אישום בישראל בגין עבירות מסוימות בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור ביחס לשירותים שהבנק העניק או יעניק לבנקים פלסטיניים מיום 28 במרץ 2016 ועד ליום 31 במאי 2019 ("תקופת החסינות והשיפוי"). בהמשך לכתב החסינות, קיבל הבנק בינואר 2018 מכתב מהמפקחת על הבנקים ובו הודעתה כי לא יינקטו צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנק בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות.

בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק בסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין והוצאות משפט) בהן יישא הבנק במסגרת הליכים אזרחיים או הליכים פליליים שלא הסתיימו בהרשעה אשר ננקטו כנגד הבנק, נושא משרה בו או עובד בקשר עם מתן השירותים הקורספונדנטים בתקופת החסינות והשיפוי. התחייבויות החסינות והשיפוי הניתנות לבנק, כאמור כפופות לסייגים שנקבעו בהן ולתנאים בהם על הבנק לעמוד.

לאור בקשת המדינה לדחות את מועד סיום מתן השירותים הקורספונדנטים עד ליישום של פתרון ארוך טווח למתן השירותים הקורספונדנטים, באמצעות הקמת חברה ממשלתית אשר תספק לבנקים פלסטיניים שירותים אלה - ניתן ביום 30 ביוני 2019 כתב שיפוי מעודכן. בהתאם לכתב השיפוי המעודכן, עודכן סכום השיפוי בו התחייבה המדינה כלפי הבנק כמפורט לעיל, לסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין כל הליך (ולא באופן מצטבר). כתב השיפוי וכתב החסינות מוארכים מפעם לפעם וההארכה האחרונה התקבלה עד ליום 31 במרץ 2024.

בהמשך לאמור בביאור 1.25. לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2022, ביום 1 במאי 2023, בחלוף שלוש שנים ממועד הסדר מסוג Deferred Prosecution Agreement (כתב אישום נדחה) ("DPA") ובהתאם להוראותיו, אישר בית המשפט הפדראלי בארצות-הברית (בניו-יורק) בצו את ביטולו של כתב האישום וההליך הפלילי כנגד הבנק. הצו האמור מביא לסיומם את ההליכים הפליליים כנגד הבנק. ביום ה-30 באפריל 2023 הסתיים גם הסדר מסוג Non Prosecution Agreement (הסכם בדבר אי העמדה לדיון) ("NPA") בקשר לחקירת פי"א ובהתאם להוראותיו. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.10 בתמצית הדוחות הכספיים](#).

[למידע נוסף בנושא סיכון ציות ואופן ניהולו ראה הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022.](#)

י. סיכון משפטי

הסיכון המשפטי כולל, בין היתר, תביעות משפטיות, פסקי דין, חוסר יכולת לאכוף חוזים, וכן חשיפה לקנסות (Fines, Penalties) או צעדי אכיפה (Enforcement measures) כתוצאה מפעילות פיקוחית והסדרים פרטניים (Private Settlements) שעלולים לשבש או להשפיע באופן שלילי על פעילות קבוצת הבנק. הקבוצה נעזרת ביעוץ משפטי פנימי וחיצוני, לצורך התמודדות עם הסיכון.

[למידע נוסף בנושא התחייבויות תלויות והתקשרויות מיוחדות ראה ביאור 10 בתמצית הדוחות הכספיים.](#)

[למידע נוסף בנושא סיכון משפטי ואופן ניהולו ראה הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022.](#)

יא. סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מוגדר כסיכון קיים או עתידי לפגיעה בהכנסות או בהון כתוצאה מתדמית שלילית על-ידי מחזיקי העניין הרלוונטיים, כגון: לקוחות, צדדים לעסקות, בעלי מניות, משקיעים, או גופים רגולטוריים. הסיכון, אשר בדרך כלל מתלווה לפעילויות אחרות וסיכונים אחרים, יכול להתממש במגוון דרכים כגון עזיבת לקוחות, רגולציות חדשות ועוד.

למידע נוסף בנושא סיכון מוניטין ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

יב. סיכון רגולציה

סיכון רגולציה מתייחס להוראות רגולטוריות שטרם נכנסו לתוקף, ובא לידי ביטוי בשני היבטים עיקריים:

- אי הערכות ליישום הוראה או הערכות חלקית ליישום של הוראה רגולטורית מחייבת.
- הכבדת הנטל הרגולטורי, באופן העלול להביא לפגיעה ביכולת הבנק לעמוד בהתחייבויותיו, לממש ולמקסם את יעדיו העסקיים, להציע ולספק שירותים בנקאיים מסוימים ו/או להצריך היערכות ליישום מורכב ומתמשך, ולביצוע השקעות טכנולוגיות ואחרות עתירות משאבים, הכרוכות בעלות ניכרת.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [דוח ממשל תאגיד](#).

למידע נוסף בנושא סיכון רגולציה ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

יג. סיכון כלכלי

זיהוי גורמי הסיכון בסביבה הכלכלית נעשה על-ידי המחלקה הכלכלית תוך מעקב אחר נתונים כלכליים ופיננסיים שוטפים בארץ ובעולם, והערכה מקצועית של המשמעות הנגזרות מנתונים אלו. המחלקה ממפה ומדווחת על הסיכונים הפוטנציאליים במשק ובשווקים הפיננסיים לצוותים ולועדות הרלוונטיים. לפרטים בדבר מצב המשק בישראל ובעולם ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית בדוח הדירקטוריון וההנהלה](#).

למידע נוסף בנושא סיכון כלכלי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

יד. סיכון אסטרטגי

סיכון אסטרטגי הנו סיכון לשינוי מהותי, עכשווי ו/או עתידי, לרווחים, להון, למוניטין, למעמד ו/או לאספקטים מהותיים אחרים, כתוצאה משילוב של אחד או יותר מהגורמים הבאים - שינויים בסביבה העסקית, החלטות עסקיות שגויות, אסטרטגיה ומטרות אסטרטגיות שאינן תואמות את הארגון וסביבת פעילותו, יישום בלתי נאות של אסטרטגיה, היעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים וגורמים נוספים היוצרים את הסיכון. הסיכון האסטרטגי הנו פונקציה של התאמת (או היעדר התאמת) המטרות האסטרטגיות של הארגון לסביבת פעילותו, התאמת התכניות העסקיות שפותחו על מנת להשיג מטרות אלו, הקצאת המשאבים ואיכות היישום. ככזה, הסיכון הוא מידע צופה פני עתיד.

טו. סיכון סביבתי

על בסיס הגדרות ארגון ה-NGFS (Network for Greening the Financial System) ובהתאמה הגדרות הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, סיכונים סביבתיים מתייחסים לסיכונים, המתעוררים כתוצאה מחשיפה של מוסד פיננסי ו/או הסקטור הפיננסי לפעילויות, שיש להן פוטנציאל לגרום להגרעה סביבתית, כמו זיהום אוויר ומים, זיהום קרקע, אובדן מגוון ביולוגי, בירוא יערות ואובדן מערכות אקולוגיות, או להיות מושפעות ממנה. משבר האקלים תופס מקום הולך וגובר בסדר היום העולמי. שינוי האקלים מייצר השפעות מזיקות וסיכונים, המכונים סיכונים אקלים. הגם שיש קשר וחפיפה מסוימים בין סיכונים אקלים לסיכונים סביבה בהגדרתם המסורתית לעיל, הם אינם זהים. על פי ארגון ה-NGFS ובהתאמה הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל, סיכונים אקלים למוסד פיננסי הם סיכונים המתעוררים עקב חשיפתו לסיכונים הנגרמים על-ידי שינוי האקלים או הקשורים אליו:

- סיכונים פיזיים (Physical Risks) - סיכונים כתוצאה מאירועי אקלים אקוטיים (אירועי קיצון) כמו הצפות, סערות, גלי חום/קור, שריפות ענק ו/או מתהליכים כרוניים, המתפתחים בהדרגה, כמו עלייה בטמפרטורות, קיטון במשקעים/מידבור, עלייה בגובה פני הים ואחרים.
- סיכונים מעבר (Transition Risks) - סיכונים המתעוררים אגב שיבושים הנגרמים בתהליך הטרנספורמציה וההתאמה של הכלכלה העולמית, המתחייב, על-פי הקונצנזוס המדעי והסכמי ועידת פריז מ-2016, על מנת להיאבק במקור לשינוי האקלים - מכלכלה המבוססת על פעילויות עתירות פליטות פחמן דו חמצני וגזי חממה אחרים לכלכלה דלת/מאופסת פליטות. הגורמים המניעים את התהליך הם שינויים ברגולציה, חקיקה ומדיניות ממשלתית, שינויים טכנולוגיים, שינויי שוק ושינויים בהעדפות צרכנים, שינויים בתחום הליטיגציה ועוד.

סיכוני אקלים עלולים להתרגם לסיכונים הפיננסיים ה"מסורתיים" השונים שיש לבנק בפעילותו השוטפת, כמו סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון נזילות ואחרים וזאת דרך מגוון 'ערוצי תמסורת' מיקרו-ומקרו-כלכליים, שעלולים להשפיע לרעה על החוסן הפיננסי של עסקים, משקי בית ועל הכלכלה בכלל, וכן לסיכונים אחרים לבנק, כמו סיכון מוניטין, סיכון רגולטורי, סיכון משפטי ועוד. תחום סיכון האקלים נחשב כתחום מתפתח ומורכב, המגלם, בין השאר, סיכון סיסטמי רחב היקף (גלובלי), חסר תקדים, בעל טווח ההתממשות ארוך בהרבה מטווח התכנון העסקי שבו בנקים מורגלים וכזה המאופיין בחוסר ודאות מהותי.

למדדים עיקריים ואסטרטגיים בתחום הסביבה והאקלים ראה [פרק מדדי ESG עיקריים - סביבה, חברה וממשל בדוח הדירקטוריון והנהלה בדוחות הכספיים לשנת 2022](#).

למידע נוסף בנושא סיכון סביבתי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).

טז. סיכון מודל

סיכון המודל הינו סיכון להשלכות שליליות העשויות לבוא לידי ביטוי בהפסד כספי או השפעות לא פיננסיות (קבלת החלטות עסקיות ו/או אסטרטגיות שגויות, פגיעה במוניטין של הבנק ועוד), כתוצאה מהחלטות המתקבלות מתוצרי מודלים שגויים או שימוש לא הולם בתוצרי המודל. מקורות הסיכון הם ליקויים אפשריים באיכות נתוני קלט, מתודולוגיית פיתוח, יישום טכנולוגי ושימוש עסקי.

למידע נוסף בנושא סיכון מודל ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2022](#).